

ବିଭକ୍ତିର ନାମକର ସ୍ୱପ୍ନା ଗ୍ରନ୍ଥ

ବାଟିକା ।

ବୃଜବାସୀ

ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଚରଣ ଦାସ ବାବାଜୀଙ୍କ ରଚନା ।

ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ।

କୃଷ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ।

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ।

ଶ୍ରୀ ବାବାଜୀଙ୍କ ବୋଧାବେଶର ସ୍ୱପ୍ନା—କଟକ ।

ମୂଲ୍ୟ ଟ ୦ ।

ବୃଜ ଅଶା ମାତ୍ର ।

ବସନ୍ତରାସ ଅନ୍ତର୍ଗତ

ବିରହମାନ ନାଟକ ।

ପ୍ରଥମ ଅଙ୍କ—୧ମ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ଅରୁଣକୁଞ୍ଜ ।

(ଉତ୍ତମାମୟୀ ଶ୍ରୀରାଧା, ଲଳିତା, ବସାଣୀ ପ୍ରବେଶ ।)

ଶ୍ରୀରାଧା—ଗୀତ-ରଣପୁର ରାସସୁର ।

ଏହିତ ଅରୁଣକୁଞ୍ଜ ଗୋ ସଜନି, ଏହିତ ଅରୁଣକୁଞ୍ଜ ଗୋ,
କେତେ ଅସୁନ୍ଦର ଦଶେ ନ ଥିବାରୁ ବରଜ ରସିକ ରାଜ ଗୋ ।
ଅଗୋ ପରାଣ ସଜନି, ଚିତ୍ତ ଅକୁଳ ହୁଏ ଏ ଘେନି ଗୋ । ୧ ।
ସଖି ଏ ଭ୍ରମରମାନଙ୍କ ଝଙ୍କାର ନାଦ ବାଜି ମୋ ଶ୍ରବଣେ ଗୋ ।
ପରାଣ ବଳୁଙ୍କ ପ୍ରୀତି ମନେ ପଡ଼ି ହୃଦ ଜଳେ ଅନୁକ୍ଷଣେ ଗୋ ।
ଅଗୋ ପରାଣସଜନି । ଚିତ୍ତ ଅକୁଳିତ ମୋ ଏ ଘେନି ଗୋ । ୨ ।
ଦିନ ତାକ ଶୁଣି ଚକ୍ଷୁ କାଳଥ ମୃଦୁବାଣୀ ପଡ଼େ ମନେ ଗୋ ।
ଝଙ୍କାର ନିସ୍ବନ ପ୍ରତି ହୁଏ ଶ୍ୟାମ ନୁସ୍ତୁର ନାଦ ସେଷନେ ଗୋ ।
ଅଗୋ ପରାଣସଜନି । ଗୋଷ୍ଠଚନ୍ଦ୍ରମା ମୋ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଗୋ । ୩ ।
(ବ୍ରଜବାସୀ)

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ଆଉ ଅଗୁଳିତା ହେଲେ କାଥଣ ହେବ ?
ନିଜ କର୍ମକୁ ସୁମର ଟେ ଫିଧର ।

ରାଧା—ସଖା ! କପର ଯେ ଯିଏ ଧରବ ? ଜୀବନବନ୍ଧୁର ମୋ ମନରୁ
ଯାଉ ନାହାନ୍ତି ।

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ତେମେ ସିନା ଜୀବନବନ୍ଧୁର ବୋଲି ବାପାଣୀ
ହେଉନ, କିନ୍ତୁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଯେ ମୁଣ୍ଡାକନ୍ୟାମାନଙ୍କ
ସଙ୍ଗରେ ଅନନ୍ଦ ଅନୁଭବ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେ ନିର୍ଦୟକୁ ମନେ
ପକାଅ ନା ।

ରାଧା—ସଖା ! ସେ ନିର୍ଦୟ କୁହନ୍ତି, ଦୟାମୟ ବୋଲି ସବୁଠାରେ
ପ୍ରକାଶ ପାଉଛନ୍ତି, ଏ ଅଭାଗିନୀର ଭାଗ୍ୟ କାହିଁ ସେ ତାଙ୍କର
ସେବାସେବ୍ୟା ହେବ ? ଲଳିତେ ! ମୁଁ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କାର୍ଯ୍ୟ
କରିଛି ।

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ତମର କାହିଁକି ଅନ୍ୟାୟ ହେବ ? ସେଇ ଲକ୍ଷ୍ମଣ-
ହଥଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ୟାୟ ।

ରାଧା—ନା' ସଖି ! ସେ ଲବଣ୍ୟ ମୁରଦଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ମୁଁ ବଡ଼ କଷ୍ଟ
ଦେଇଛି ।

ଲଳିତା—ତେମେ କାହିଁକି କଷ୍ଟ ଦେବ ? ସେ ତାଙ୍କ ଅଜିଲ୍ଲା ପଲ ।

ରାଧା—ଲଳିତେ ! ବ୍ରଜକୁମାରମାନଙ୍କ ସହିତ ଜୀବନବନ୍ଧୁ ମୋର
କି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଲା କରୁଥିଲେ, ଆଉ ମଧ୍ୟ ଦାସ୍ୟାଳାପରେ
ତାମୁନାଦି ଅଲିଙ୍ଗନ କରି ଅନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ।
ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଭବ୍ୟମାନ ସହିତ ହବି
ବସି ଦେଲି, ନୟନ ସଙ୍ଗାଳି ମୋର ଚକ୍ଷୁରେ ଅବସ୍ଥିତରୁ
ଶ୍ରୀହସ୍ତରୁ ମୋଦଳବଶିତ ହସିପଡ଼ିଲା ! ସଖି ! ଯେତେବେଳେ
ହସି ତାଙ୍କର କି ଅବସ୍ଥା, ତା ତ ଜିଜ୍ଞେ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି,
ମୁଁ କି ଅସ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦ ଅଣ କରୁଛି ? ଆହା ! ମୁଁ ଅଭାଗିନୀ କାହିଁକି
ଏ ହେଉ କଲି ?

[ଜନନସ୍ଵରେ ଗୀତ]

ଶୁଣ ଅଗୋ ସହଚରୀ, ଗୋବିନ୍ଦ ବ୍ରଜ ସୁନ୍ଦରୀ-
 ଦୂଳ, ଦେନ କେଳି କରୁଥିଲ ।
 ତାହାଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁଁ ଦସି,—ଦେବାରୁ ମୋହନ ବଣୀ,
 ଡର ଡର କରୁ ଯିଙ୍ଗି ଦେଲେ ଗୋ ।
 ସଖି ଗୋ ! ଥରଗଲେ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ଦେଖୁ ।
 କାହିଁକି କଲି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଗୋ । ୧ ।

ନାଲମଣି ଭୁବନତା, ନୟନ ଜଣି ଭୁଲତା,
 ଯହୁକରେ ଗୋପିନୀଙ୍କ ଭୁଲେ ।
 କାହିଁ ଗଲା ସେ ଚଞ୍ଚଳ, ସୁସମ କଣ୍ଠ କପୋଳ;
 ଶେଷୁଲ ଦୂର୍ଘ୍ଣ ସ୍ଵେଦଜଳେ ଗୋ ।
 ସଖି ଗୋ ! ଥରଗଲେ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ଦେଖି,
 କାହିଁକି କଲି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ଗୋ । ୨ ।

ଅଧର କରେ ବିଡ଼ମ୍ବ, ଭୟସ୍ଥାନ ପଦ୍ମବିମ୍ବ,
 ତହିଁ ଥିଲା କେତେ ସୁଧାରସ ।
 କାହିଁ ତାହା ଶୁଣିଗଲା; ମୋହନେ ପିଠାହେଲା,
 ଧର ଶେର ଯେପରି ବିରସ ଗୋ ।
 ସଖି ଗୋ ! ଥରଗଲେ ବନ୍ଧୁ ମୋତେ ଦେଖି ।
 କାହିଁକି କଲି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଖି ଗୋ । ୩ ।

[୯ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ]

ବିଶାଖା—ବିଷାଦିନ ! ନିଜକର୍ମକୁ ସମର ଆଉ ଦୁଃଖ କରନ୍ତା, ଅନ୍ଧ
 ଅଶୋକ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ଛିବି ବସି ମନକୁ ପରବର୍ତ୍ତନ କରି
 ପକାଇବ ।

ସୁଧା—ସଖି ! କି ନବନାଥଶୋକ ଭଲ, କି ସତେବର ଶାର, କୁସୁମ

ଜାନନ, କେହି ଦେଲେ ମୋ ହୃଦୟକୁ ଅନନ୍ଦ ଦେଉ
ନାହାନ୍ତି । ସଖି ! ଏ ମଳୟ ପବନ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ବଡ଼ଦୁଃଖ-
ଦାୟକ ହୋଇଛି, ପୁଣି ଦେଖ, ତୁମର ଗୁଞ୍ଜନ କୋକିଳ-
ନିସ୍ବନ ପ୍ରଭୃତି ସତତ ଅନନ୍ଦଦାୟକ, କିନ୍ତୁ ଦେ ସଖି !
ମୋର ଦୁର୍ଦ୍ଦାଗ୍ୟକୁ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ବାମ ହୋଇଛନ୍ତି, ଆହା !
ମୁଁ ଏବେ କି ଉପାୟ କରିବି ?

ଲଳିତା—ସଖେ ! ଝୁରି ଝୁରି ସରିଯିବୁ ପିନା ? ତୋତେ ମୋ ସ୍ବର୍ଗ
ଅତି ଏପରି ଉତ୍ତେଜିତା ହୁଅ ନା ।

ଗୀତ—ଝୁରି ଝୁରି ତୁ ଯିବୁଟି ସରି । ସେ ନଟ କୁଟିଆ ଶ୍ୟାମ ନୁହନ୍ତି
କାହାର ।

ବିଶାଖା—ଲଳିତେ ! ଶ୍ୟା ଅମର ଯାହାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ଅଗାରେ
ଯମୁନାକୁ ପାଣି ପାଇଁ ଯାଉଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଅଗାରେ
ବୁନାବନକୁ ଫୁଲ ତୋଳି ଅସୁଅଥିଲେ, ଯାହାଙ୍କ ମିଳନ
ଲଗି ଦିନଦୁଇପ୍ରହରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଫୁଜା ସମ୍ଭାର, ସେ କଣ ସଦ-
ଜରେ ମନରୁ ଯିବେ ?

ଲଳିତା—ସଖି ! ଯାହାଙ୍କ ଲଗି ଏତେ ଅପମାନ, ଯାହାଙ୍କ ଲଗି
ଘୋର କଳଙ୍କ ଅପବାଦ, ଯାହାଙ୍କ ଲଗି ଗୁରୁକନମାନଙ୍କ
ମୁଖରୁ ନନ୍ଦା, ବର୍ଣ୍ଣନା, ସେତ ଅବଶର କରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ
ଠାରେ ଅଭିମାନ କରି ପୁଣି ଉତ୍ତେଜା ବଢ଼ାଇବା କଣ ଭଲ
ମତେ କରିବ ?

ଶ୍ୟା—ସଖି ! ମୁଁ ପିନା । ପ୍ରାଣବନ୍ଧକେ ପ୍ରତି ଅଭିମାନିନୀ, କିନ୍ତୁ ମୋର
ପଛେଇଁ ମୁଁ ଯାକ ବଳେ ବଳେ ତାଙ୍କର ଅଢ଼କୁ ଅପର୍ଷଣ
କରୁଅଛନ୍ତି । ସଖି ! ମୁଁ ତ ସବଳା ନୁହେଁ, ମୁଁ ତ ଅବଳା
ବିପର ଦମ୍ବଧର ରହିବି ?

(ଗୀତ—ଦୀର୍ଘରାଜ)

ସଖି ଗୋ । ମୁହିଁ ତ ଅବଳା ବଳାଜ୍ଞାରେ ।

ପଞ୍ଚେନ୍ଦ୍ରସ୍ୱ ଅବର୍ଷଣ କରେ ଗୋ । ଦୋଷା ।

ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଅଛାଦମୟେ, କେତେ ଚନ୍ଦ୍ର ଧୂସ୍ର ହୁଏ,

ବଢ଼ି ସତ୍ତ୍ୱରାଗ୍ୟାମୃତ ନଦୀ,

ବୃନ୍ଦାବନ ବନଭୁଇଁ, ଚଉଦଗ ପୁଣି ହୋଇ,

ଚଉଦବନ ଯାଏ ଭେଦ ଗୋ, ସଖି ଗୋ । ୧ ।

ବାଳଥରୁଣ ପ୍ରବାଳ, ବକ୍ଷଜୀବ ନବଦଳ,

ଉତ୍ପଳାନ ପଦ୍ମ ବିମ୍ବାଧର ।

ଅଖିଳ ଲବଣ୍ୟପୁର, ପୀୟୂଷ ରସ ମନ୍ଦର,

ତହିଁ ମନହାସ ସୁମଧୁର ଗୋ, ସଖି ଗୋ । ୨ ।

ବୃନ୍ଦାବନ ପୁଣିଭଲ୍ଲୁ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଅମୃତ ପିବୁ

ଏକ ବିନ୍ଦୁ ଜଗତ ତୁବାଏ ।

ଉମା ରମା ଶତୀ ଅଦ୍ୱ, ଲଳନା ମାନସ ଅଦ୍ରୀ

ଉଦ୍ଭବ ଧୂସନେ ବଜ୍ର ପ୍ରାୟେ ଗୋ, ସଖି ଗୋ । ୩ ।

କଣ୍ଠୀନନ ପରହାସ, ରମ୍ୟ ମନୋହର ବେଶ,

ଲବଣୀମଞ୍ଜୁଳ ସୁକୋମଳ ।

ଦ୍ରାକ୍ଷାରୁ ସୁସ୍ୱାଦୁ ପୁର, ଅମୃତ ଅତି ମଧୁର,

ତଳନ୍ତୁ ଅଧିକ ସୁଖୀତଳ ଗୋ, ସଖି ଗୋ । ୪ ।

ଶ୍ରୀଗୋପେନ୍ଦ୍ର ନଳସୁତ, ସଖା ବ୍ରତ ବିଭୁତ,

ନାରୀ ମନ ରହି ଅଳଙ୍କୃତ ।

ଗୋପୀନେତ୍ର ନୀଳୋତ୍ପଳ ମାଳା ସବାଙ୍ଗେ ସୁଲେଳ,

ମନୁଥ ମନୁଥ ଅପ୍ରାକୃତ ଗୋ, ସଖି ଗୋ । ୫ ।

[୯ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ]

ଲଳିତା—[ଛଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠରେ] ସୁବଦନ ! ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରମାନଙ୍କ, ଶ୍ରମାନ
ଲକ୍ଷରେ ନିବର୍ତ୍ତାଇ ପାରୁନାହିଁ ?

ସ୍ତ୍ରୀ—(କାନ୍ଦକରି) ସଖି ! ଏ ଛଳକଥାକୁ ମୁଁ ଭଜନ ନୁହେଁ,
ଏବେ ଇନ୍ଦ୍ରପ୍ରମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା କହୁଛି ଶୁଣ ।—

(ଗୀତ—ପାର୍ବତୀ)

ସଖି ଗୋ ! ଏହି ଫୁଲ ପ୍ରଭେ ହୁଏ ନେତ୍ରେ,
ପୁଲକ ପୂରଇ ଏବେ ଗାନ୍ଧେ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ଅଭିନବ ଜଳଧର କମଳାୟୁ କଳେବର;
ଧୃତ କରଇ ମାଳମଣି ।

ଝଟଝଟ ବିଭୁଝଟା, ପରଧାନ ଗୀତପଟା;
ସୁରୁତର ହିରଣ୍ମୟ ଠାଣି ଗୋ । ୧ ।

ସୁଲଳିତ ବନ୍ୟ ବେଶ, ପନୋହର ମନରଂଶ;
ଶିରେ ଶୋଭା ରଞ୍ଜନାମୃତାଳ ।

ନିଶାନ ପଲ୍ଲବ ପୁଞ୍ଜ, ନିଅଳ ସୁବଳ ସୁଦ୍ଧି,
ଅଜନନୁମିତ ବନମାଳୀ ଗୋ । ୨ ।

ନିର୍ମଳ ଶରଦ ପୂର୍ଣ୍ଣି, ସୁଧାଂଶୁ ମଧୁରାନନ;
ଝଲକ କଳପ ଦରପଣ ।

ଅମଳ କମଳ ଦଳ, ଜିଣି ନୟନ ସୁଦଳ
କେତେ ମତେ ମଦନମୋହନ ଗୋ । ୩ ।

ବିଶାଖା—ସଖେ ! ଏ ତୁମ୍ଭର ନେତ୍ରଦ୍ୱାରା ଅଳ୍ପଦିନରେ ତୃପ୍ତି ଲଭ
କରିବ, ଦୁଃଖ କର ନା ।

ସ୍ତ୍ରୀ—ସଖି ! ଅଭିର ଶୁଣ ।—

[ଗୀତ]

ସଖି ଗୋ ! ସେହି ଧନ ଶୁଭେ ଏବେ କାନେ,
କାନେ ପଶି ମୋ ପରାଣ ଟାଣେ ଗୋ । ଘୋଷା ।
ନାରାୟଣ ମନୋହାରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଶ୍ରବଣଦାୟୀ;
ସୁମନ ମୋହନ ଭୁଜାଟନ ।

ଅବ୍ୟକ୍ତ ମଧୁର ସନ୍ଧ୍ୟା, କାମ ଭୂଦୀପନ ମନ୍ଦ,
ମଦନ ମୋହନ ବଶୀସ୍ତନ ଗୋ । ୧ ।

ଗମ୍ଭୀର ଜଳଦ ଘୋଷ, ବଶୀସ୍ତନ କରେ ଧ୍ବଂସ,
ସୁମନ ମୋହନ ଗୁଣ ତହିଁ ।

ପଦ୍ମବ୍ରତା ବ୍ରତ ମନ, ମହନେ କରାଏ ଛନ୍ଦ,
ପରଦାସ ବାକ୍ୟାମୃତେ ଯହିଁ ଗୋ । ୨ ।

ବିଶାଖା — ରାଧେ ! ରାଧେ ତମର କର୍ଣ୍ଣସ୍ପର୍ଶ; ମୁଁ ଜାଣିପାରୁଛି ଅଳ୍ପ
ଦିନରେ ହୃଦ୍ରେ ଲଭି କରୁବି ।

ରାଧା — ସଖି ! ପୁଣି ଶୁଣ —

[ଗୀତ]

ସଖି ଗୋ, ସେହିଗଳ ଅସେ ଦାସାଗ୍ରତେ ।

ଆଦ୍ରାଣ କରେ ମୁଁ ଅବସ୍ଥିତେ ଗୋ ।

ପୁନଃ ପୁନଃ ମୋହ କରେ, ସାପନାସା ଆଶାଭିରେ,
ମଦନ ମୋହନ ଗଳ ପ୍ରାପ୍ତେ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ମୃଗ ମଦ ମଦକରେ, ବିଷୁ ଅପୂରୁବ ମିତ,
ପରମଳ ଲବଙ୍ଗ ତରଙ୍ଗ ।

ସେ ଅଙ୍ଗେ ଅଷ୍ଟ ନଳିନ, ସୌରଭ କରେ ଭଜନ,
ତନ୍ମ ପଦ୍ମ ସୁଶୀତଳ ସଙ୍ଗ ଗୋ । ୧ ।

କନକ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଶୁଭ୍ର, ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଶୁଭ୍ର ଅଶୁଭ୍ର,
 ମହୀକାନ୍ତି ପାରଜାତ ମାଳ ।
 ଶୋଭା ନଦୀ ବଢ଼ିଜଳ, ସୁଗନ୍ଧମୟ ସକଳ,
 ତୁଳାଏ ରମଣୀ ବେନି କୁଳ ଗୋ । ୨ ।
 ଅଦ୍ରାଶ ବର ଏ ଗନ୍ଧ; ମନ ଦୋଇଛୁ ଅନନ,
 ମୁହଁ ଅଭାଗିନୀ କର୍ମ ଗୁନା ।
 ଧନ୍ୟା କନ୍ୟାଗଣ ସଙ୍ଗେ, ବିଦାର କଲେ ସେ ରଙ୍ଗେ,
 ଏଣୁ ଦେହେ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ ସେନା ଗୋ ।
 ସଖି ଗୋ ! ଏଥୁଲଗି ଦେଉଅଛୁ ଦୁଃଖୀ ।
 ଏବେ କା କରବି କହ ଦେଖୁ ଗୋ । ୩ ।
 ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ଇଏ ତମର ନାସାପୁର ଲକ୍ଷଣ, ଧୈର୍ଯ୍ୟଧର,
 ଅନୁଦିନରେ ସୁଖ ଲଭିବ ।
 ରାଧା—ପ୍ରିୟସଖ ! ହୃଦୟ ଯାହା ଦେଉଛି ଶୁଣ—

[ଗୀତ]

 ସଖି ଗୋ, ହୃଦେ ମୋର ଏହି ଶୁଦ୍ଧା ହୃଦ,
 କେ ମିଳାଇ ଦେବ ଦେହେ ଦେହେ ଗୋ । ଘୋଷା ।
 ମଞ୍ଜୁଳ ମାଳ କବାଟ, ତାଙ୍କ ଭୁଜ ବସନ୍ତଟ,
 ଝଟ ଝଟ ରସାଶକୁ ଜଣି ।
 ସୁସଜ୍ଜିତ ଭୂଷଣୀ ମନ, କଳ୍ପସ ତାପ ମୋତନ
 ମର୍ଦ୍ଦିତ ଅର୍ଗଳ ବାହୁ ବେନି ଗୋ । ୧ ।
 ତଳୁ ତଳନ ଉତ୍ପଳ; ଶୁଭ୍ର ଅଭ୍ର ପୁଣୀତଳ;
 ସବାଙ୍ଗ ଅଛାଦ ସୁମାଧୁଷ ।
 ସେହି ଅଙ୍ଗେ ଅଲଙ୍ଗନ, ଦେବେ ମଦନ ମୋହନ,
 ସତେ ଏହି ଭାଗ୍ୟ ଅଛି କରି ଗୋ । ୨ ।

ସତେ କରୁଅଛି ପୁଣ୍ୟ,
ନ ଦେଖିଲେ ନ ରହିବ ପ୍ରାଣ ।

ମୁହଁର ଅଭାଗୀ ନାଶ,
କେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ବଶୀଧାରୀ
କରୁଛି ମୁଁ ଏହି ନିବେଦନ ଗୋ । ୩ ।

ବିଶାଖା — ରାଧେ ! ଏଇ ତମର ହୃଦୟ ଶୁଦ୍ଧାର ଲକ୍ଷଣ, ଶାନ୍ତ ହୁଅ
ତାଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଇବ ।

ରାଧା — ସଖି ! ମୋ ଜିହ୍ବା ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ନୁହେଁ, ନଇଲେ ବି ତାଙ୍କ
ଅଧରମୁଖରୁ ବସନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ?

[ଗୀତ]

ସଖି ଗୋ, ଜିହ୍ବା ମୋର ଭାଗ୍ୟବାନ ନୁହେଁ ।

ଅନ୍ତେ ବି ଚିଲିବ ଶୁଦ୍ଧ ହୁଏ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ଅତୁଳ ଲୁଚି ଯୁବତୀ,
ସମୁଦେ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ଅଛି
ରସ ବଣ ଡୁଗା ହରେ ସେଇ ।

ଏପରି ସୁକୁଚି ସେହି,
ତାରେ ସେବେ ଲଭ୍ୟ ହୋଇ,
ସେ ସୁଦିବ୍ୟ ଅଧର ଅମୃତ ଗୋ । ୧ ।

ସୁସ୍ବାଦୁ ନାଗବନ୍ଧିକା,
ପକ୍ବ ସୁଦଳ ବଟିକା,
ଗର୍ବିତ ତର୍ବିତେ ସୁଧାମ୍ବଳ ।

ତାଙ୍କୁ ମଦନ ମୋହନ,
ଦେବେ ମୋହର ବଦନ
ଅଧ ଅଧ କରି କେଉଁ ଦିନ ଗୋ । ୨ ।

[୬ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ]

ହା ଜୀବନ ବନ୍ଧୁ ମୋର — [ଏହି ଅର୍ଦ୍ଧେକ୍ଷ୍ଟ୍ରରେ ଦୁର୍ଜା ହେବା
ଅଭିନୟ]

ଲଳିତା } ରାଧେ ! [କାନ୍ଦିନୀର] ଉପ-ବି ଦଶାତୋର ? ଉଠ,
ବିଶାଖା } ଦମ୍ଭ ଧର, [ତେଜା କରୁଅବା]

ରାଧା—(କିଛିକ୍ଷଣପରେ ସଚେତ ହୋଇ ଆକୁଳରେ କମଳ
କରବା ଅଭିନୟ)

[ଗୀତ—କମଳସ୍ଵର]

ଅହା ନାଥ ପ୍ରାଣନାଥ, ମୋହନ ମୂରଲୀ ଡାକ,
କାହିଁ ଅଛୁ ଦିଅ ଦରଶନ ।

ଆଦେ ମଦନ ମୋହନ, ସନ୍ତାପେ ହେଲ ଦହନ,

ଏବେ ଅସିକର ଅଲିଙ୍ଗନ ହେ, ବନ୍ଧୁ ହେ ।

ଦେଖାଅ ତୁମ୍ଭର ମୁଖ ଇନ୍ଦ୍ର, ଦିଅ ଓଷ୍ଠ ସୁଧା ଏକବିନ୍ଦୁ ହୋ ।

(୯ ଶ୍ରବଣ)

ବିଶାଖା—ଲଳିତେ ! କିଶୋରୀ ଦଶା ବେଳକୁ ବେଳ ବଳି ପଡ଼ୁଛି,
କଣ କରବା ସଖି ?

ଲଳିତା—(ରାଧାଙ୍କ ପ୍ରତି) ଧନୀ ଅଭିସାଳନା ହୋଇ ସନ୍ତୋଷରେ
ନୀଳମଣିଙ୍କ ଦେଖ୍ୟା କରଦେଇ ବାଇଁ କି ଏ ଦଶା
ଭୋଗୁଛ ? ଫରସ୍ୟ ରଖ ।

ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ସେ ଶଠ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ତୁମର ଜାଣସୁ, ତୁମର ସେପରି
ସବୁ ପୁଷ୍ପରୁ ମଧୁ ପାନ କରି ପୁଣି ପଦ୍ମର କିଙ୍କର ହୁଏ,
କୃଷ୍ଣ ସେହିପରି ଯେଉଁ ଆଡ଼େ ଥିଲେ ଅବଶ୍ୟ ତମ ନିକ-
ଟକୁ ଆସିବେ, କିଛି ଚିନ୍ତା କର ନା ।

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି କୁଞ୍ଜବନକୁ ଯାଇ ତୁମ୍ଭ ଦାଲଯାକ
ଜଣାଇବି, ବ୍ରଜବଧୂମାନଙ୍କ ସହିତ କ୍ରୀଡ଼ା କଲବେଳେ
ସେ ତୁମ୍ଭ ଭବ୍ରେ ଚୋରପରି ହୋଇ ଯାଇ ଅଛନ୍ତି, ମୁଁ
ତାଙ୍କ ରସ ଛଡ଼େଇ ତୁମ୍ଭ କୁଞ୍ଜକୁ ଆଣାଇବି, ଚିନ୍ତା ନ
କରି ବିଶାଖା ସାଙ୍ଗରେ ଘରକୁ ଯାଅ ।

(ଗୀତ)

ବ୍ରଜବଧୂ ସଙ୍ଗେ ତେଲ; କରୁଥିଲେ ବନମାଳୀ;

ତୁମ୍ଭ ଭୟେ ଖେରପର ହେଲେ ।

ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତେଜ ରେଷ, ସମାକର ତାଙ୍କ ଦୋଷ

ଗୁହେ ଯାଅ ବିଶାଖାର ତୁଲେ ।

ମୁଁ ଯାଉଛି ଯାଉଛି, ମୋଦନଙ୍କ ନିକଟକୁ;

ସଙ୍କେତ ଅଣିବି ରଥେ—ରାଉ ବନୋଦିନୀ ଧନା । ୧ ।

(ବ୍ରଜବାସୀ)

[ଏହି ଗୀତ ଗାଇ ଲଳିତା ପ୍ରସ୍ଥାନ ।]

ବିଶାଖା—ରଥେ ! ଲଳିତା ତ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନିକଟକୁ ଗଲେଣି, ଏବେ

ଅସ ଘରକୁ ଯିବା ।

ରାଧା—ଓଲ ସମ୍ଭୁ !

ବିଶାଖା—[ରାଧାଙ୍କୁ ଧରି ବୃଷଭନୁପୁରକୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ ।]

ପ୍ରଥମ ଅଙ୍କ । ୨ୟ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—କାଳିନ୍ଦୀ କୂଳ ।

(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୋକାକୁଳିତ ହୋଇ ପ୍ରବେଶ ।)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ରଥେ ! କେଉଁଠାରେ ଅଛ ? ଏ ଗାନଜନର ଅପରାଧ
ସମାକର; ପ୍ରାଣାଧିକେ ! ଥଉଁ କେତେ ଖୋଜିବି ? ମାଧବୀ
କୁଞ୍ଜ, ଅଶୋକ କୁଞ୍ଜ, ବକୁଳ କୁଞ୍ଜ; କେଶର କୁଞ୍ଜ,
କଦମ୍ବକୁଞ୍ଜ, ଏହୁପରି ତ କେତେ ଖୋଜିଲି, କାହିଁ ? କେଉଁ-
ଠାରେ ତ ଦେଖିଲି ନାହିଁ, (ବନକୁ ଚାହିଁ) ତରୁଲତା-
ମାନେ ! ମାନମୟୀ କିଶୋରୀର ମୋର ଦେଖିଲି କି ?

ଗୀତ—ସାର୍ବ ଛନ୍ଦ ।

କହ କହ ଗୋ ! ମୋର ଦୁଃଖ ଦେଖି ଦୟା କହ ଗୋ ! ଦେବୀ !

ବକୁଳ କୁନ ମନାର, ଜାଇ ଜୁଇ କନିଅର,

ସୁକୁମାରୀ ମୋ ଗଙ୍ଗାଶିଉଳୀ ।

ନାଥଲୀ ମାଧବୀ ମନ୍ତ୍ରୀ, ଦେଖିଛ କି ମୋର ଅଳ,

ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା କନକପୁତୁଳୀ ଗୋ, କହ କହ ଗୋ । ୧ ।

ଅଗୋ କୁନ କରବାର, ଦେଖିଛ କି ନାଥବର,

ଯାବତବାସିନୀ ବିନୋଦିନୀ ।

ଟଗର ଚରାଟ କଥା, ଜଳି ଯାଉଛି ମୋ ହୃଦୟ,

ନ ଦେଖି ମୋ କଣ ରହୁଣୀ ଗୋ, କହ କହ ଗୋ । ୨ ।

ଏ ସନ୍ତାପ ତାପ ହର, ଦୁଃଖୀଜନେ ଦୟା କର,

ଅଗୋ ଚରୁଲତା ବନରେ ।

ସ୍ମୃତି ମୋ ପରାଣ ଶିଶୁ, କାହିଁ ଅଛି ଶ୍ରୀ ବିଶେଷ,

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାବତୀ ବୁନାବନେଶ୍ୱରୀ ଗୋ, କହ କହ ଗୋ । ୩ ।

(୪ ଶ୍ରବଣ)

(ଅକୁଳରେ) କାହିଁ ! କେହୁତ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ନାହିଁ, ଅହ !

ମୋ କର୍ମ ବଢ଼େ ମନ ।

(ଅକୁଳରେ ପଞ୍ଜିବ ଶଯ୍ୟାରେ ଅଚେତନ ।)

(ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ପରେ ଉଠି) ଜୀବନାଧିକେ ! କେଉଁଠାରେ ଅଛ ?

ଏ ଅନାଥ ଜନରେ ଦୟା କର ଦେଖାଦିଅ ଶୟେ !

[ଗୀତ—ପୁଲହୀର ଟିକି ମୋର—ବୃତ୍ତେ]

ହା ରାଧିକେ ପ୍ରାଣାଧିକେ ଦୟା ଦର୍ଶନ ।

ଦାରୁଣ ବିରହାନଳେ ହେଲି ଦହନ, ରାଧେ ।

ରଖ ଜୀବନ, ରାଧେ ଦିଅ ଦର୍ଶନ । ୧ ।

[ପ୍ରଶେଷ]

(ଏହି ପଦ ଗାନ କରି କରି ଅଚେତନରେ ଭଲ ପଡ଼ିବା ଅଭିନୟ)
ବୃନ୍ଦା ପ୍ରବେଶ ।

ବୃନ୍ଦା—[ଅକୁଳରେ] ଅହା, ! ବୃନ୍ଦାବନଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଅତି ଇଏ କ
ଅବସ୍ଥା ? (ଭୋଳିଧର) ମୋହନ ! ଏ ଦୁଃଖ ଭୁମ୍ଭୁକ୍ତ ଏ
ଦେଲେ ? ଅହା, ମୁଁ କଅଣ କରିବି ?
(ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେଇ) ନାଲମଣୀ ! ଉଠ, ଉଠ, ସ୍ୱାର
କାରଣ କଣ କହ ବନ୍ଧୁ !

ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ—[ସଚେତ ହୋଇ] ଗୀତ-ବସନ୍ତ ସ୍ୱର ।
ମୋହର କପାଳ ମନ କି କହିବି ବୃନ୍ଦେ ।
ଧନା ଛାଡ଼ି ଜୀଡ଼ାକଲି ଧନ୍ୟା କନ୍ୟା ବୃନ୍ଦେ ଗୋ । ୧ ।
ପଣ୍ଡା ଯେବେ କରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରାଣକି ନ ଜାଣେ ।
ଲୁଚି ଦେଖିଲି ମୋ ବନ୍ଧୁ ଈର୍ଷାନେଷି କୋଣେ ଗୋ । ୨ ।
ଅପରାଧ ଭରେ ମୁହିଁ ପଶକୁ ନ ଗଲି ।
ବନସୀ ହୋଇ କୋପ ନିବାର ନ ପାରିଲି ଗୋ । ୩ ।
ହତାଦର କଲି ବୃନ୍ଦେ ପରାଣ ବନ୍ଧୁରେ ।
ଏହି ଦୋଷେ ଭାଷିଗଲି ସନ୍ତାପ-ସିନ୍ଧୁରେ ଗୋ । ୪ ।
(ଽ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦନ)

(ଅକୁଳରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ଉରକୁ ଭଲପଡ଼ିବା ଅଭିନୟ)

ବୃନ୍ଦା—(ଚନ୍ଦନସ୍ପରେ) ଗୀତ । ରଣସୁର ରାସସୁର
ମୁଁ କସ କରିବି, ଅହେ ଘନ ଛବି,
ଅପେ ତ ଅଛଇ ଏହା ।
ନିଜ ଦୋଷେ ନିଜେ, ଧର ପଡ଼ିଗଲି,
ଦେଖିଲି ଜନକଦେହୀ ହୋ ।

୨ ବିରହମାନ

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱାବତୀ ମାନସାବତୀ,

ଛାର ମୁଁ ବୁଝାଇ ପାରିବି କି ? ହେ । ୧ ।
କି କଲି କି କଲି, ନାଗର ଛଇଲି,
ତାରେ ମହାଦୁଃଖ ଦେଲି ।

ନଟ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି, ଗୋଷ୍ଠ ଚନ୍ଦ୍ରମା ମୋ,
ବିଟ ଭୁଞ୍ଜାପରି ଦେଲି ହେ,
କେତେ ହୃଦୟରେ ବନ୍ଧୁ !
ପଡ଼ିଗଲୁ ଲବଣ୍ୟ-ଦିବ୍ୟ ହେ । ୨ ।

ସେ ରାଜନନ୍ଦନା, ମହା ଅଭିମାନୀ,
ଶୁଣିବି କି ମୋ ଦୟିନୀ ।
ବୁଣି ଢଳକ ଭୁଣି ଶି ଶୁଣି ଉଣା-
ବନ୍ଧୁସ ମୁରଲୀପାଣି ହେ,
ପୁଣି ତା ପ୍ରେମକୁ ଦାଣ୍ଡେ,
ବୁଣି ରଣି ହେଲଣି ତା ଦଣ୍ଡେ ହେ । ୩ ।

[ବ୍ରଜବାସୀ]

(ସାନ୍ତାଳୀ ମୁକ୍ତ) ମୋହନ, ଆସେ ତ ଏହା ଅର୍ଜିତ, ଏପରି
ହେଲେ କଥା ହେବ ? ଯେଉଁଠି, (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନୟନରୁ ଲୁହ
ପୋଛୁଦେଇ ପଣତ କାନରେ ବସୁରା ଅଭିନୟ)
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(ସତେଜ ହୋଇ) ଗୀତ-ବସନ୍ତସ୍ୱର ।

ପରିସାଣ କର,
ଧରି କହୁଛୁ ତୋ କର ଗୋ,
ଦିବ୍ୟ ନିଧି ମୋ, କଞ୍ଚନମନାକୁ
ଛୁରି ନ ଗଲି ପାଶର ଗୋ,

ହରିଣୀନେତ୍ରୀଙ୍କ ପଦେ

ପରକର ଦୋଷ ମାଗ ବୁଝେ ଗୋ । ୧ ।

ଭରଣ ସେପର ଶୋକ ସରିବରୁ

ନର ମଧ୍ୟମା ତା କର ଗୋ,

ଭରଣ ଗରଳ ନୋହିଲେ ବଦନେ

ଅରି ହେଲା ପଞ୍ଚମର ଗୋ

ଧର ଯାଉଅଛି ଛାଡ଼

ଧରିଣୀରେ ଏକା ସେ ମୋ ଗଢ଼ ଗୋ । ୨ ।

(ବ୍ରଜବାସୀ)

ବୃନ୍ଦା—ନାଗର ମୋହନ ! ଯେଉଁଠି ଧର, ମୁଁ ଏହାର ପ୍ରତିକାର କରିବି

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ବୃନ୍ଦେ । ଏଣିକି ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା ଯାହା ତା'କର (ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନ

କାମଦେବ ପ୍ରତି) ହେ କାମଦେବ ! ମୋତେ କାହିଁକି ଏତେ

କଲବଳ କରୁଛ ? ମୁଁ ତ ହର ନୁହେଁ, ଦର୍ପକ । ମୋ କଣ୍ଠରେ

ଏ ଯେଉଁ ମୁକ୍ତାହାର ଅଛି, ସ୍ୱାଦୁ ସର୍ପ ମନେ କରନା, ଏ ଯେଉଁ

ମାଲୋସୁଲ ମାଳା ଅଛି, ସ୍ୱାଦୁ ବିଷ ପାନର ଚିହ୍ନ ମନେ କରନା,

ମୋ ଅଙ୍ଗରେ ଏ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠଚନ୍ଦନ ଲାଗିଛି, ସ୍ୱାଦୁ ଭୟାନକ

କରନା । ହେ ମଦନ ! ତୁମ୍ଭେ ଫୁଲପତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବୃନ୍ଦା ପ୍ରହାର

କରନା, ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ରକ୍ଷାକର । ମୁଁ ହର ନୁହେଁ, ହରି ।

(ରାଧାଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ତବ୍ଧ) ହେ ରାଧେ ! ମୁଁ କେବେ ତୋର ମୁଖ

ତଳ ମାଲୁ ଦର୍ଶନ କରିବି ? କେବେ ତୋର ମଧୁର ପ୍ରିୟ

ବଚନ ଶ୍ରବଣ କରିବି ? କେବେ ତୋର ବିମ୍ବାଧରୁ ମଧୁ ପାନ

କରିବି ? ଦୟାକରି ଅପରାଧର ଅପରାଧ କ୍ଷମାକର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ

(ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ବକ୍ଷରେ ମୁଖ ରଖି ବିବଶ ହେବା ଅଭିନୟ) ।

ବୃନ୍ଦା—(ଅଲୁକରେ) ବୃନ୍ଦାବନ ଇନ୍ଦୁ ! ଏପରି ହୁଅନା; ତୁମ୍ଭର

ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖିଲେ କା ହୃଦୟ ସହିବ ବନ୍ଧୁ ?

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ— (ମହାଭାବାବେଶରେ) ବୃନ୍ଦେ ! ରାଧା ମୋର ପ୍ରାଣ, ରାଧା ମୋର ନେତ୍ର, ରାଧା ମୋର ଗାନ୍ଧୀ, ରାଧା ମୋର ମନ୍ତ୍ର, ରାଧା ମୋର ଯନ୍ତ୍ର । ମୁଁ ସେଉଁ ଦିନକୁ ଶୁଣୁଛି ରାଧା ବଳା ମୋତେ ଅଉ କେହି ଦିଶୁ ନାହାନ୍ତି, ରାଧା ମୋର ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀ ଗୁରୁ, ସେ ଯେପରି ନଚାଉଛି, ମୁଁ ସେହିପରି ନାଚୁଛି, ଏବେ କଣ କରିବି ବୃନ୍ଦେ ? (ଭାବାବେଶ ଦୂରକ ମୋହ ଦେବା ଅଭିନୟ)

ବୃନ୍ଦା— ଅହା ! ଏ ବନ ମଧ୍ୟରେ ଯାକୁ ମୁଁ କପରି ସାନ୍ତି ନା ଦେବ !

(ଅଳ୍ପଲରେ ଭାଲିଦେବା ଅଭିନୟ)

(ଲଳିତା ପ୍ରବେଶ)

ବୃନ୍ଦା— ମୋହନ ! ଉଠ, ଉଠ; ତୁମ୍ଭ ଭାବକୁ ରାଧାର ପ୍ରିୟସଖୀ ଲଳିତା ଅଧିଲେଖି ।

ଲଳିତା— (ଅର୍ଦ୍ଧସ୍ମରେ) ବୃନ୍ଦେ ! ଇଏ କଣ ? ରହିକଚକ୍ରମାଙ୍କର ଅଜି ଇଏ କି ଦଶା ? ଅହା ବାଧେ ନାଲକରାଣି ପରି ତ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗ ଶୋଭାଘ୍ନାନ ଦଶିଗଲଣି, ମୁକୁଳିତ କେଶ ଧୁଳି ଧୂସରିତ, ମସ୍ତକରୁ ମୟୂରରୂପାଂଶୁ ଖସିପଡ଼ିଛି, ଶ୍ରୀହସ୍ତରେ ମୋହନବଂଶୀଟି ନାହିଁ, ଅହା ! ଗୋପସୁବରାଜଙ୍କର ଏ ଅସ୍ତ୍ରୋ ଦେଖିଲେ କା ହୃଦୟ ସହିବ ? [ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଙ୍ଗରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେଇ] ମୋହନ ! ମୋ ପ୍ରିୟସଖୀକି ନିମ୍ନାଂଶୁ କରିଦେଇ କାହିଁକି ଏତେ ଦୁଃଖ ସହୁଅ ? ବୃନ୍ଦାବନଇନ୍ଦୁ ! ଉଠ, ଉଠ, ସଚେତ ହୁଅ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ— (ସଚେତ ପୂଜକ ଲଳିତାଙ୍କୁ ଅଶ୍ରୁପୂର୍ଣ୍ଣ ନୟନରେ ଚାହିଁ) ଲଳିତେ ! ରକ୍ଷା କର !

ଲଳିତା— ରକ୍ଷକନୋଦ ! ଅଉ ଅଳ୍ପଲ ହୁଅନା, ତୁମ୍ଭର ଏ ଅଧୀରତା ଦେଖି ମୋ ଅନ୍ତର ଦହିଯ୍ୟ ହୋଇଯାଉଛି ।

ବୃନ୍ଦା—[ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନୟନରୁ ଲୁହ ପୋଛୁଦେଇ] ସନାତନର ! ଅଭି
ଏପରି ହେବା ଭଲ ନୁହେଁ; ପ୍ରିୟସଖୀ ଲଳିତାଙ୍କ ମନକଥା
ଖୋଲିକରି କହ ବନ୍ଧୁ ! (ଏହା କହି ମୟୂରଭୂଜାଟି ମସ୍ତକରେ
ପିନ୍ଧାଇଦେବା ଓ ଉତ୍ତରାୟ ବସ୍ତ୍ର ଗନ୍ଧାରେ ଦେବା ଅଭିନୟ)

ଲଳିତା—(ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ପ୍ରତି) ସଖି ବୃନ୍ଦା ! ଯେଉଁ ମୋହନ ବଂଶୀକ
ସଞ୍ଜେ ମାତ୍ର ହସ୍ତରୁ ଶୁଭ୍ର ନ ଥିଲେ, ଅଜ୍ଞ ପୁଣି ସେହି ପ୍ରେମିକା
ମୃଗଲଃ ହସ୍ତଶୂନ୍ୟ ହୋଇଛି [ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରତି] କଳାକାନ୍ତ !

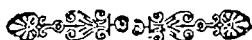
ତୁମ୍ଭ ମୋହନବଂଶୀଟି କାହିଁ ?

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(କାନ୍ଦକାନ୍ଦ) କେଉଁଠେଇଁ ଶଯ୍ୟେ ପଡ଼ିବ ମୁଁ କାଶିଂପାରନାହିଁ !

ବୃନ୍ଦା—ଲଳାବିନୋଦ ! ଯେଉଁ ବଂଶୀସ୍ବନରେ କୁଳବଂଶମାନଙ୍କର
ଲଳିତା ପ୍ରଭୃତି ଟକ ଟକ କରିପକେଇଛନ୍ତି, ତାକୁ କେଉଁଠାରେ
ଶୁଭିତ ଅସ ଖୋଜିବା ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ବୃନ୍ଦେ ! ବୋଧ ହେଉଛି କଦମ୍ବବନରେ ଶୁଭି ଅସିବ,
ଶୁଭ ସେଠାକୁ ଯିବା ।

ବୃନ୍ଦା }
ଲଳିତା } —ନଟନାଗର ! ଅସ, ଅଗ, ବଂଶୀଟି ଖୋଜି ଅଣିବ
(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ବୃନ୍ଦା, ଲଳିତା, ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ପ୍ରଥମ ଅଙ୍କ — ୩ୟ ଗତ ।

ଦୃଶ୍ୟ—କଦମ୍ବବନ ।

[ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଲଳିତା, ବୃନ୍ଦା ବଂଶୀ ଖୋଜୁଥିବା ଅଭିନୟ ।]

ଲଳିତା—ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ! କାହିଁ ? କେଉଁଠାରେ ବଂଶୀ ଶୁଭିତ ?

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଏହି ବନରେ ଶୁଭିତ [ଏହା କହି କରପତ୍ରରେ ତଣ୍ଡୁରୁ
ଲୁହ ପୋଛୁବା ଅଭିନୟ ।]

ବିନା—ମୋହନ ! ଏଇ ଦେଖ ତୁମ୍ଭ କୁଳଛତ୍ରା ମୃଗଳ (ବଣୀ-
ଗୋଟେଇ) ନଥ, (ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଦେବା ଅଭିନୟ)
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(ବଣୀ ପାଇ ଅର୍ଥେର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ)ଆହା ! (ଏହି ଅର୍ବୋଳ
ବାକ୍ୟରେ ହୃଦ୍ଦି ଦେବା ଅଭିନୟ ।)

ଲଳିତା—ମାଳମଣି ! ବଣୀ ତ ପାଇଲ, ଏପରି ଅର୍ଥେର୍ଯ୍ୟ କାହିଁକି
ବନ୍ଧୁ ?

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ଲଳିତେ ! ତମ ପ୍ରିୟସଖୀ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅଛନ୍ତି ତ ?

ଲଳିତା—ମୋହନ ! ରାଧାର ଦୁଃଖ ମୁଁ କଅଣ କହିବି ତୁମ୍ଭ
ବିରହରେ ସେ ଯାହା ହେଲେଟି ଶୁଣ ।

ଗୀତ—ପାର୍ବତୀ !

ଶୁଣ ଶୁଣ ହେ ମାଧବ;
ତବ ବିନେ ବିରହେ ଅକୁଳେ ।

ପ୍ରଣବ ମଦନଶର,
ତବ ରୂପ ଅବରଣେ ଭାଲେ ହେ, ମୋହନ !
ଅଙ୍ଗେ ହୁଏ ସାଉଁଜିକ ଜନିତ ।

ଜମ୍ଭା ସେଦ ପୁଲକ ପୁରୁଷ ହେ, ମୋହନ । ୧ ।
ଚିତ୍ତେ ଉପୁଜାଏ ଖେଦ,
ନିନ୍ଦେ ମଳୟଜ ଗୁନଗୁଣ ।

ଉଦ୍ଧୂଳ ବିରଣାବଳୀ,
ଭୁମ୍ଭେ ଅଟ ଜୀବଧନ ଜାତି ହେ, ମୋହନ !
ତକ୍ତ ମଣେ ଅନଳ ସମାନ । ୨ ।

ଅରୁଣ ସେ ଦହିବା କାରଣ ହେ ମୋହନ !
ଅକୁଳେ କହେ ସଖୀରେ,
ମଳୟପଦ୍ମରେ ତାର ବାସ ।

ନାଗବନ୍ଧୀ ଚତୁର୍ଥାଶେ,
ସେ ନିଶ୍ଚେ କରିବ ପ୍ରାଣେ ନାଶ ହେ, ମୋହନ !

କେତେ ବ୍ରଣ ଅଙ୍ଗେ ହୁଏ ଜାତ ।

ଯହଁ ଯହଁ ଲଗେ ବିନ, ମାନ୍ୟ ହେ, ମୋହନ । * ।

ମଳୟ ସମୀପ ଲାଗି,
ହୁଏ ବହୁ ଦୁଃଖ ଭାଗି
ବୋଲେ ସର୍ପମୁଖ ବାତ ଏହି ।

ଶରଳ ଭରତ କରି,
ବହେ ଧୀରେ କି ଗୁରୁଣୀ,
ଏ ନିଶ୍ଚେ ଶରୀର ଦେବ ଦହୁ ହେ, ମୋହନ !

ଏପରି ବାତୁଳ ଭେଦ୍ଧା ଧରେ ।

କି କହିବି ତବ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରେଣୀରେ ହେ, ମୋହନ । † ।

[ଂ ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦନ]

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(ଅକୂଳରେ) ଲଳିତେ ! କିଅଣ କହୁଛ ? ପ୍ରାଣେଶ୍ଵରୀ
ମୋର ଏପରି ଦଶା ଭୋଗୁଛ; ଅହା ! ବିଧାତାର କ
ମନ ବିଚାର, ସତ୍ତ୍ଵ ! ଏବେ ଯାଅ ଶିର୍ଷାବତୀ କଣୋରା
ମୋ ଦୁଃଖ ନିବେଦନ କରି ଏହି ଭୁଞ୍ଜକୁ ଅଣ ।

ଗୀତ ଯଥା ରାଗ ।

ଯାଅ ଯାଅ ଗୋ ଲଳିତେ !

ମୋର ବିନୟକୁ ଘେନି ଚିତ୍ତେ ଗୋ । ପଦ ।

ସନ୍ତାପ ଅନଳ ଜଳୁଛି ଅନ୍ତର ।

ତଳି ନ ପାରୁଛି ପଦେ ଗୋ ।

ଧନା ପାଶେ ଯାଇଁ ମୋ ଦୁଃଖ ଜଣାଅ

ଭାସୁଛି ମଦନ ଖେଦେ ଗୋ ।

ମାଗୁଅଛି କର ଧରି ।

ଅଟିଦିଅ ମୋ ପ୍ରାଣଶିଖରୀ ଗୋ । ୧ ।

ପ୍ରଥମ ଅଙ୍କ—୪ର୍ଥ ଗର୍ଭାଙ୍କ

ଦୃଶ୍ୟ—ଶ୍ରୀରାଧାଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରଶ ଲାସୁର ।

(ଶ୍ରୀରାଧା, ବିଶାଖା, ଚିତା, ଚମ୍ପକଲତା, ଚନ୍ଦ୍ରରେଖା, ।

ଭୁଞ୍ଜବିଦ୍ୟା, ସୁଦେଶୀ, ରଞ୍ଜଦେଶୀ ବସିଥିବା)

ଶ୍ରୀରାଧା—ସଖୀଏ ଲୋ ! ଜୀବନବନ୍ଧୁର ମୋର ସତେ ଶୁଭ ସମ୍ପାଦ

ଦେବେ ? କାହିଁ, ଲଳିତା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଟିଲେ ନାହିଁ ?

ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ବିଲମ୍ବରେ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉ ହୁଏ; ବୋଧ ହେଉଛି

ଲଳିତା ସଖୀ ସବୁ ଶୁଭରେ ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀରାଧା—(ଅଲ୍ଲୁଲରେ) ସତ୍ତ୍ୱ ! ସତେ ଏ ଅଭ୍ରାନ୍ତର ଦଶା

ପାଲଟିବ ?

ଚିତା—ରାଧେ ! ନିଶ୍ଚୟ ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଏ ଚନ୍ଦ୍ରା ଦୃଶ୍ୟେ । ତେମେ

କେତେ ମାସ ମନ ଦୁଃଖ କରନା ।

ଗୀତ —ଜାଣିନ ସୁର ।

ନ କର ଭାବନା ରାଧେ ନ କର ଭାବନା ।

(ଚିତ) ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ନନାହୁବେ କି ? ସେ କାଳିଆସୁନା ଗୋ । ୧ ।

ଆସିବେ ଏକାନ୍ତୀ ରାଧେ; ଲଳିତା ସଜିନୀ ।

ଝୁମୁ ଝୁମୁ ଶୁଭୁଛି ଏ କା ନୁହୁର ଧନି ଗୋ । ୨ ।

ଶୁଣ ଗୋ ଶୁଣ ଗୋ ଏ କାହା ନୁହୁର ଧନି ।

ବାଇ ବିନୋଦିନୀ ଧନୀ ଶୁଣ ଗୋ ଶୁଣ ଗୋ । ୩ ।

— — —

(ପ୍ରଣେତା)

(ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ଲଳିତା ପ୍ରବେଶ)

ଗୀତ—ରଣପୁର ରାସ ସୁର ।

ଶୁଣ ନବୀନ କିଶୋରୀ, ତୋ ବିରହେ ଦୂର ଏତେ ସରି ଗୋ । ପଦା

ବାରିଦବରନ ରୂପକୁ ନିରେଖୁ ମୁହିଁ ନ ପାରିଲି ବାରି ଗୋ ।

ବାରିଧାରା ନେଷୁ ବହୁଇ ତାଙ୍କର କ୍ଷଣେ ନୁହଇ ନିବାର ଗୋ । ୧ ।

ସନ୍ତୁଳ ମଦନଜ୍ଵରରେ ମୋହନ ହେଉଅଛନ୍ତି ଯା'ର ଗୋ ।
 ସତ କହୁଅଛି, ନ ପାର ମୃତୁରୁ, ଦୁଃଖ ହେଲେଣି ଅଦାର ଗୋ । ୨ ।
 ସବୁ ସାରସ ପଲ୍ଲବ ଆଣିବାରୁ ଶଯ୍ୟାକୁ ଗଲଣି ସର ଗୋ ।
 ସରୁନାହିଁ ନିଶି ସରୁ ହୋଇଲଣି ଦେହ ଶଶିକଳା ପର ଗୋ । ୩ ।
 କ୍ଷଣକେ ଅଚେତ କ୍ଷଣକେ ସଚେତ ହେଉଛନ୍ତି ବଂଶୀଧାରୀ ଗୋ ।
 କ୍ଷଣକା ପ୍ରବେଶ ହେଲକ୍ଷଣି ନିଷ୍ଠେ ଚହକେ ସେ ବିଷାଦାଶ ଗୋ । ୪ ।

(ଓ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭୁଞ୍ଜବର ରାସ୍ତା ।)

ଶ୍ରୀରାଧା—(ଅଳ୍ପଲରେ) ଲଳିତେ ! ଜୀବନବନ୍ଧୁର ମୋର ଏତେ
 କଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି ? ଆହା ! ଏ ସ୍ଥର ଫରାଦିନୀ ଲାଗି କାହିଁକି
 ଏତେ ଦୁଃଖଭାଗୀ ହେଲେ ! ସଖୀ ! ସେ କେଉଁଠାରେ
 ଅଛନ୍ତି ?

ଲଳିତା—କହୁଚି ଶୁଣ ।

ରାଗ—ବନ୍ଧୁଣ୍ଣ ସ୍ଵର ।

ବିଷାଦେ ମଦନ ଖେଦେ ବନେ ବନମାଳୀ ।
 ବସିଛନ୍ତି ତୋ ପ୍ରେମକୁ ଅବରତେ ଭାଳ ଗୋ ।
 ତଳୁ କରଣକୁ ଦେଖି ମୃତ୍ୟୁ ଭୁଲ୍ୟ ହୋଇ ।
 ଅଜ୍ଞାନରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ତୋ କଳାକଥାର ଗୋ ।
 କର୍ଣ୍ଣପାଶେ ଭୁଞ୍ଜପନ୍ତି ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ ।
 ବିରହ-ବ୍ୟାଧିରେ ବନ୍ଧୁ ସରିଯାଉଛନ୍ତି ଗୋ ॥
 ଦବ୍ୟଧାମ ତେଜ ବନମଧ୍ୟେ ବ୍ରଜଗଣୀ ।
 ଲୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ଅବନୀରେ ରାଧେ ରାଧେ ଭାଷି ଗୋ ।
 ଦବ୍ୟୋଲ୍ଲାସୁଁ ମହାଭାବୁଁ ପ୍ରଳୟ ଜନିତ ।
 ତବ ଅନୁକମ୍ପା ରାଧେ ତାଙ୍କର ସ୍ଵକୃତ ଗୋ ।

ଯମୁନାପୁଲିନ ବନେ ଧୀର ସମୀରଣେ ।
 ବଢ଼ିଛନ୍ତି ବନମାଳୀ ତବ ଦରଶନେ ଗୋ ।
 ଚଢ଼ିସ୍ତୁର ରଥେ ଏହି ସଂସାରରେ ସାର ।
 କାମ ମନୋହର ବେଶେ କର ଅଭିସାର ଗୋ ।
 ଅଗୋ ନିଦେନି ଧନ ବଳମ୍ବ ନ କର ।
 ହୃଦୟେ ପରାଣବନ୍ଧୁ ଭୁଞ୍ଜ ଅନୁସର ଗୋ ॥

(ବ୍ରଜବାସୀ)

ରାଧା—(ଅଲୁଲିତା ହୋଇ) ସଖି ! କଅଣ କହୁଛ ? ଏ କଥା
 କଣ ସତ ?

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ଗଲେ ଦେଖୁବ, ବୃନ୍ଦାବନ ଚନ୍ଦ୍ର ଅପଣା ଶ୍ରୀହସ୍ତରେ
 କୁମୁଦମୟା ରଚନା କରି ସତକଥ ନୟନରେ ଭୁଲୁ ଅଭିସାର
 ପଥକୁ ଅନୁସର ଅଛନ୍ତି । ହେ ରାଧେ ! ଏହି-ସମୟରେ ମାଲ
 ବେଶ ଭୂଷା ହୋଇ କୁଞ୍ଜକୁ ଅଭିସାର କର, ନଇଲେ ମାଲ
 ଫୁଲଟି ସରସିବେ ।

ଶ୍ରୀରାଧା—(ଥନ ଥନ ନେତ୍ରେ ସଖୀଙ୍କି ଚାହିଁ) ସଖି ମୁଁ କୁଞ୍ଜକୁ ଯିବି
 ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ତେବେ ଅଭିସାରକୁ ଯିବା ଭଲ ମାଲବେଶଭୂଷା
 ହେବ ଆସ ।

ଗୀତ କାଞ୍ଚିନସ୍ତର ।

ମାଲ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି ମୋର ରାଜ ବନୋଦନା ଗୋ ।
 ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ କମ୍ବୁସ ଲେପ ଗୋବିନ୍ଦମୋହନୀ ।
 ମର୍ଦ୍ଦିତ ବଳପୁ ଭୁଜେ ପିନ୍ଧି କମଳନୀ ଗୋ ।
 ହୃଦୟରେ ଶୋଭା ପାଉ ହାର ମାଲମଣି ।
 ଶ୍ରୀପଦେ ନୃପର ଶଙ୍ଖ କଟୀରେ କିଛିଟି ଗୋ ।
 କିଛି କିଛି ନାଦ ଶୁଣି କୁଣ୍ଡ ହେବେ କିଣି ॥

ଅଭିଷାରଣୀ ଗୋ, ବଗୋରୀ ମଣି ।

ବୃନ୍ଦାବନ ବନ୍ଦାରଣୀ, ଅଭିଷାରଣୀ ଗୋ ॥

ମାଳ-ନଳିନ ଧାରଣୀ, ଅଭିଷାରଣୀ ଗୋ ॥

ଲଳିତା—ରାଧେ, ଏବେ ବେଶ ଗୁଡ଼କୁ ଅସ ।

ରାଧା—ଗୁଲ ସଖି ! (ହାତ ଧରାଧର ହୋଇ ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ପ୍ରଥମ ଅଙ୍କ — ୫ମ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ବେଶଗୁଡ଼ ।

(ରାଧା ସହ ସଖୀମାନେ ହାତ ଧରାଧର ହୋଇ ପ୍ରବେଶ)

ଲଳିତା—[ବହୁପୀଡ଼ା ଥୋଇ ଦେଇ] ରାଧେ ! ଏହି ରହି
ପାଠରେ ବସ ।

ରାଧା—[ଲଜ ଲଜ ହୋଇ ରହି ପାଠରେ ବସିବା ଅଭିନୟ]

ବିଶାଖା—ଜେମାମଣି ! ବେଶ ହେଲେ ତ କୁଞ୍ଜକୁ ଅଭିଷାର କରିବ,
ଅଉ ଲଜ ଲଜ କାହିଁକି ?

ଗୀତ—ବସନ୍ତସ୍ବର ।

ରାଧେ ଗୋ ! କାହିଁପାଇଁ ଅତି ଲଜ ଲଜ ।

ବେଶ କରଦେବୁଁ ଟେକ ମୁଖ ଦ୍ବିଜରାଜ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ମନକଥା ଜେମାଦେଇ, ନ କହୁଛ କାହିଁପାଇଁ ?

ଲଗି ହେବ ପରା ରାଧେ ମାଳ ବେଶ ସାଜ ଗୋ । ୧ ।

ନିରୁଦ୍ଧେ ମୃରଲୀଧାରୀ ଅଛନ୍ତି ତ ଅନୁସର,

ପ୍ରାଣଧନ ସଙ୍ଗେ କୁଞ୍ଜେ ବିଳସିବ ଅଜ ଗୋ ! ୨ ।

[ବ୍ରଜବାସୀ]

ଲଳିତା—ବିଶାଖେ ! ଅଉ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ବେଶ ସାଜିବା ଅସ ॥

[ଗୀତ—ଲଳିତ ସ୍ଵର]

ବେଶ ସାଜ ଗୋ, ସାଜ ଗୋ, ବେଶ ସାଜ ଗୋ ।

ରଞ୍ଜି ବିନୋଦିନୀ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନାବ ସାଜ ଗୋ ।

ନୀଳମଣି ଅଙ୍ଗେ କାଢ଼ିନ ପ୍ରତିମା,

କୁଞ୍ଜେ ବଳସିବେ ଅଜ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ଅଶ କର୍ପୁର ଚନ୍ଦନ ଗୋ, ସଜାଡ଼ି ବିଡ଼ିଆ ପାନ ଗୋ ।

ନାନା ଫୁଲଦାର ଗୁଞ୍ଜ ମନୋହର,

ମୋ ପ୍ରିୟ ସଖି ସମାଜ ଗୋ । ୧ ।

ଅଶ ରତ୍ନ ଅଳଙ୍କାର ଗୋ, ଲଢ଼ ନୀଳମଣି ହାର ଗୋ,

ନୀଳ ବେଶ ଭୂଷା ଦେଖିଲେ ମୋହିତ—

ହୋଇବେ ରଞ୍ଜିତ ଗୋ । ୨ ।

(ବ୍ରଜବାସୀ)

[ସଖୀଗଣ ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ବେଶ ରଚନା କରୁଥିବା ସମୟେ
ପଞ୍ଚକ୍ଷେପଣ]

ପତନିକା ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଙ୍କ ।

୧ମ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ଧୀର ସମୀର ।

[ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାଙ୍କ ସହଚ ବ୍ରମଣ କରୁଥିବା ଅଭିନୟ]

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ବୃନ୍ଦେ ! କିଶୋରୀ ମୋର ସତେ ନିରୁଦ୍ଦିନକୁଣ୍ଡକୁ ଅଭିସାର
କରିବ ?

ବୃନ୍ଦା—କଳାକାନ୍ତ ! ମୋତେ କିଛି ସଙ୍କେତ ଦିଅ,

ମୁଁ ଯାଇ ଅଭିସାର କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବି ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ବୃନ୍ଦେ ! ଏହି ଫୁଲ ଝରଝରି ନିଅ, [ଝର ଦାନ]

ବୃନ୍ଦା—ମୋହନ ! ତୁମ୍ଭେ ସଙ୍କେତ ସ୍ଥଳକୁ ଯାଅ, ମୁଁ ଯାଉଛି ।

ଦଣ୍ଡେ ରହ ହେ ପରଶବନ୍ଧୁ—ବୃତ୍ତେ ।

ଗୀତ—ଯାଅ ଯାଅ ହେ ଶ୍ୟାମଳଭଜନ ! ସଙ୍କେତ କୁଣ୍ଡକୁ
ପ୍ରଣୟ ରାସରସସିନ୍ଧୁ ।

ହେ ବୃନ୍ଦାବନବିହାରୀ ରାଧାପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ସୁଖେ ବିଜେକର କୁଞ୍ଜେସି
ମୃଦୁ ମୃଦୁ । ମନେ ନ ଭାଲ କିଛି ହେ । ରାଧା ପାଶେ ମୁଁ ଯାଉଛି
ସୁକୁମାର ନନ୍ଦବନ୍ଧୁ ନ ଭାଲ କିଛି ହେ । [ବ୍ରଜବାସୀ]

(ଏକ ଦିଗରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ, ଓ ଏକଦିଗରେ ବୃନ୍ଦା ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଙ୍କ—୨ୟ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ରାଧାଙ୍କ ବେଶଗୃହ ।

[ବେଶ ଶେଷରେ ସପ୍ତମାନଙ୍କ ଛଳ ଉକ୍ତି]

ନିତା—(ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଚରଣରେ ଭ୍ରମରକା ବିନ୍ଦୁଦେଇ) ରାଧେ !

ଏ ବେଶକୁ ଦେଖିଲେ ଅଜି ମୋହନ ମୋହନ ହୋଇଯିବେ

ବିଶାଖା—ତାଁ ନୋହୁଅଲେ ମୋହନମନମୋନା ନାମ ବହୁଥାନ୍ତେ ?
ରାଧା—ସଖି ! ଏତେ ଛଳେଇ ଛଳେଇ କହୁତ ଯେ ପ୍ରାଣବହୁଙ୍କ
ସାକ୍ଷାତ ପାଇବଟିକି ?

ଚିତ୍ରା—ଅଉ ଏ ବେଶ ଭୂଷଣ କା ପେଇଁ ।

(ଗୀତ ଗାର ଗାର ବୃନ୍ଦା ପ୍ରବେଶ)

ହୋଇଥାଅ ବେଶ କୁଞ୍ଜକୁ ଯିବ ପର ।

ଦେଇଛନ୍ତି ସଙ୍କେତ ସେ ମୁରଲୀଧର । ଘୋଷା ।

କାମ ଖୁମରକୁ ଜଣି, ବାର କୁନ୍ତଳର ବେଶୀ,

ଯତନେ ସଜାଡ଼ି ଖଞ୍ଜି କେତକା ଝର । ୧ ।

ଭୁରଜ ଯୁଗଳେ ଚିତ୍ର ଲେଖି ମୃଗମୟ ପଟ,

ହୃଦରେ ଲମ୍ବାଅ ସୁଲ ମୁକୁତାହାର । ୨ ।

[ଧୌରବର ପରୁଷା]

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ବୃନ୍ଦାବତୀ ତ ସଙ୍କେତ ଆଣି ଆସିଲେଣି, ଏଥର
ଅଭିସାର କର ।

ରାଧା—ହଁ ସଖି ଚାଲ ।

ସଖୀଗଣ—ଆନନ୍ଦରେ (ଗୀତ —ତାଳ ଝୁଲ)

ଭ୍ରମ ନୃପତି କୁମାରୀ ! କୁଞ୍ଜବନେ ହୁଅ ଅଭିସାରୀ ଗୋ । ଘୋଷା ।

ଜୟ ଶ୍ରୀରାଧାକେ, ଜୟ ଗାନ୍ଧାରୀକେ,

ଆଜନମ ସୁକୁମାରୀ ଗୋ,

ବୃଷ୍ଟି ପ୍ରାଣାଧୀନେ, ପ୍ରେମ ଆରାଧନେ,

ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବତୀ ଭବିଷ୍ୟ ଗୋ । ୧ ।

(ବୁଜିବାସୀ)

(ଗୀତ ଗାର ଗାର ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଙ୍କ । ୩ୟ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ନିଉତ ନିକୃଷ୍ଟ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଭାବେଶରେ ଦଣ୍ଡସ୍ତମାନ ପୁରୀକ ଗୀତ ଗାଉଥିବା

[କାର୍ତ୍ତନ ସ୍ଵର ।]

ବସିଲେ କିଶୋରୀ, ଭଞ୍ଜିଲେ କିଶୋରୀ,

କିଶୋରୀ ନୟନ ତାର ।

କିଶୋରୀ ଭଜନ, କିଶୋରୀ ପୂଜନ,

କିଶୋରୀ ଗଳାର ହାର ।

ରାଧେ ଗୋ ! ଭଜନ ଭାବକୁ ଭୁଲ ।

ସବୁ ଚେକି ଧନ, ଶ୍ରୀଚରଣେ ତୋର,

ଶରଣ ନେଇଛି ମୁହିଁ ।

ଶୟନେ ସ୍ଵପନେ, କିବା ଜାଗରଣେ;

ପାଶୋରୁ ନ ପାରେ ମନ ।

ତୋର ପଦାନ୍ତରେ, ଜୀବନ ବିକିଛି,

ବାଲ୍ୟ ଧୂଳିଖେଳ ଦିନ ।

[ଧୃତଶ୍ରୀଦାସ]

(ଶୈବ୍ୟା ପଦ୍ମା ପ୍ରବେଶ ।)

ଶୈବ୍ୟା—ସଖି ! ଅନ୍ଧାର ହୋଇଗଲାଣି, ଫୁଲତୋଳା ଏତଦ୍ଧି
ହୋଇଥାଉ, ଆସି ଯିବା, ନଇଲେ ଆମ ପ୍ରିୟସଖୀ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳ
ରାଗିବେନି ?

ପଦ୍ମା—(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚାହିଁଦେଇ) ସଖି ! ଫୁଲତୋଳିବା କଅଣ,
ଏଣେ ଚାହିଁଲଣି ?

ଶୈବ୍ୟା—କଅଣ ସଖି !

ପଦ୍ମା—ଦେଖ, କୃଷ୍ଣ ଅଜ ରାଧା ଭାବରେ ଆବେଶ ହୋଇ ନିରୁଦ
କୁଞ୍ଜରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଶୈବ୍ୟା—ସଖି ! ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କି ?

ପଦ୍ମା—କଣ କରିବା ସଖି ?

ଶୈବ୍ୟା—ଅସ ଏତିକିବେଳେ ଆମ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କି ଆଣି ଏହାଙ୍କ
ସହିତ ମିଳନ କରାଇ ଦେବା, ଯେପରି ସମସ୍ତ ନିଳଚି, ଭବ
ଆମ ପ୍ରିୟ ସଖୀଙ୍କି ଚଢ଼ି ନ ପାରି ରାଧା ବୋଲି ଆଲଙ୍ଗନ
କରିନେବେ ।

ପଦ୍ମା—ହଁ ସଖି ! ସତ କହଲ, ଖୁଲ ଖୁଲ ।

(ଦୁଇ ସଖୀ ଗୋପନ ଭାବରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(ଭବାବେଶରେ ସ୍ବଗତଃ) ରାଧେ ! ତୋ ଆଶାପଥକୁ
କେତେ ଅନୁସରି ଥିବି ? ବିନୋଦନ ! କଣାକଙ୍କରଠାରେ
ଭିକ୍ଷାବତୀ ହେବା ଉଚିତ ହେଉ ନାହିଁ । ଦୟାକର ଦର୍ଶନ
ଦିଅ [ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁ ରହିବା ସମୟେ ପଞ୍ଚସେପଣ]

ଦ୍ଵିତୀୟ ଅଙ୍କ—୪ର୍ଥ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କ ବିଳାସ ଭବନ ।

(ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଦୁଃଖ ମନରେ ଗଣ୍ଡରେ କର ଦେଇ
ବସିଥିବା, ଶୈବ୍ୟା ପଦ୍ମା ପ୍ରବେଶ)

ଗୀତ—ଜାଣିବି ସ୍ବର ।

ସଖୀଦ୍ଵୟ—ଆଗୋ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ, କିସ ମନେ ଭାଲି,
ଶୁଣି ଯାଇଛି ଅଧର ।

ଅତୁଲ୍ୟ ରତନ, ଅଜ ଦେବୁଁ ସହି,

ଯଥୋଚିତ ପୁରସ୍କାର ।

ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଦେବ, ତବ ମନୋରଥ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । ୧ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—ଅଗୋ ପଦ୍ମା ଶୈବ୍ୟା କି ଅନୁଲ୍ୟ ଧନ
ପାଇଅଛୁ ସତ କହ ।

ମୋର ହୃଦୟକୁ ଦେଇଛୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ,
ଖାଲି ରହିଅଛୁ ଦେହ

ଅଉ କିସ ଦେବ ? ଶୁଣି ମୋର ଶ୍ରୁତି ପବନ କରିବ । ୨ ।
ସଶୀବ୍ରତ—ରାଧାଙ୍କ ଥାଣରେ ସଙ୍କେତ କୁଞ୍ଜରେ,
ବସିଛନ୍ତି ବଶୀପାଣି ।

ଦେଖି ଉଦ୍‌ବେଗରେ ଅସି ଅଛୁ ସବୁ !
ଏହି ବେଳ କାଳ ଜାଣି ।

ଗୁଲ ଶୀଘ୍ରେ ଗୁଲ, ନିଜକୁଞ୍ଜେ ଅଣ ନମନ୍ତଲ । ୩ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—ଅସ ପ୍ରାଣମିତ ଯିବା ଗୋ ହରତ;
ଭେଟିବା ଗୋପ ସଙ୍ଗାଳି ।

ମୋ ହୃଦ ଚନ୍ଦନ ମଦନ ମୋହନ,
ଚିତ୍ତରେ ବନମାଳୀ ।

ନେତ୍ରେ ଦେଖିବି କି ? କି କହୁଛୁ ସବୁ ସତତ ? । ୪ ।
[ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ମହାପାତ୍ର ।]

ଶୈବ୍ୟାପଦ୍ମା—ସବୁ ! ଅସ, ନିରୁତ କୁଞ୍ଜରେ ଚିତ୍ତରେ ରାବା-
ବେଶରେ ଅଛନ୍ତି, ଶୀଘ୍ର ଅସ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—ଗୁଲ ସଖି !

(ଦୁଇସଖୀଙ୍କ ସହ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ଦିତୀୟ ଅଙ୍କ—୫ମ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ — ନିଉତ ନିକୁଞ୍ଜ ।

(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭାବାବେଶରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ
ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ, ଶୈବ୍ୟା, ପଦ୍ମା ପ୍ରବେଶ)

ନେପଥ୍ୟ—(ନୃସିଂହ ଧ୍ବଜ)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(ସ୍ତବ୍ଧକର ସ୍ବରରେ) ଅହା ! କିଶୋରୀ ମୋର ! ଅସୁଖି ତ ?

(ନିକଟକୁ ପାଶେଇ ଯାଇ-ଭ୍ରମ ପୂର୍ବକ ପ୍ରକାଶ୍ୟ) ପ୍ରିୟେ !

ଏ ଦୀନ ଜନରେ ଏଡ଼େ ଅଭିମାନ କାହିଁକି ?

ରଥେ । ତୁମ୍ଭ ପ୍ରାଣରେ ମୁଁ କେତେ କଷ୍ଟ ଦେଇଛି,

କିନ୍ତୁ ନ ଭାବି କ୍ଷମାକର ସମ୍ଭୁ ! (ଏହା କହି ଅଲିଙ୍ଗନ
କରିବା ଅଭିନୟ)

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—(ଗଦଗଦ ସ୍ବରେ) ପ୍ରାଣେଶ୍ବର ! ଏ ଅଭାଗିନୀ ଅପଣ—

ଙ୍କର ଅଜନ୍ମ କଙ୍କଣ, ଏବେ କୁଞ୍ଜକୁ ଅସ ଝିଙ୍କୁ !

(ଏହା କହି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗଳାରେ ମାଳା ଦେବା ଅଭିନୟ)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ରଣ ପୁର ରାୟପୁର

ଅସ ପ୍ରାଣେଶ୍ବର, ଏ ଅଭାଗିନୀର,

ହୃଦୟ ଗଗନ ଇନ୍ଦୁ ହେ ।

ଅଜନ୍ମ କଙ୍କଣ, ପଦ ସେବାକାଶ,

ଯୋଗ୍ୟା ନୁହେଁ ରହିବି ନୁହେଁ ।

ଅହେ ରହିକ ଶେଖର, ଅନାଥୁଣୀ କୁଞ୍ଜେ ବିଜେ କରି ହେ ।

(ଧ୍ରୁବବାସୀ)

(ଏହି ପଦ ଗାଇ ଗାଇ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ କୋଳକରି ନିଜ କୁଞ୍ଜକୁ
ଦେଖିଯିବା ଅଭିନୟ)

ପଦ୍ମା—[ହସିକରି] ସଖି ! ଦେଖିଲୁ ? ତପର କାର୍ଯ୍ୟ କଲୁ ।
 ଶୈବ୍ୟା—ପଦ୍ମେ ! ଏବେ ଆସ, ଆମେ ଦୁହେଁ ଅଗରେ ଯାଇଁ କୁଡ଼ି
 ସଜେଇ ଦେବା ।

ପଦ୍ମା—ଶୁଭ ସଖି ! (ଚରତରେ ସଜ୍ଜିତୁବେଁ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ନେପଥ୍ୟରୁ—ସଖୀମାନଙ୍କ ସହ ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରବେଶ ।

[ସଖୀମାନଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ]

ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀ ରାଧିକେ !

ବୃଷଭାନୁ ସୁଦା ଗାନ୍ଧବୀକେ ଗୋ (ଦୋଷା)

କୃଷ୍ଣବେଶ ଧାରୀ, କୃଷ୍ଣ ଅଭିସାରୀ,

ଜୟ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରାଣାଧିକେ ଗୋ ।

ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ଵରୀ, ନଗ୍ନା କଶୋରୀ,

ଶ୍ୟାମ ପ୍ରେମ ଅରାଧିକେ ଗୋ । ୧ ।

[ବ୍ରଜବାସୀ]

ରାଧା—[କୁଞ୍ଜଗୁଡ଼ ଶୂନ୍ୟ ଦେଖି] ସଖି ! ଏହୁ ତ ନିରୁତ ନିରୁଞ୍ଜ
 କାହାନ୍ତି, କୃଷ୍ଣ କାହାନ୍ତି ? (ଲଳିତାଙ୍କ ପ୍ରତି) ଲଳିତେ !
 ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ମୋର କାହାନ୍ତି ? (ଅକୁଳରେ)

ଗୀତ—କାର୍ତ୍ତିକ ସ୍ଵର

ଦେଖାଥ ଲଳିତେ ତାଙ୍କ ମୁଖ ସୁଧାଇଲୁ ଗୋ ।

କାହାନ୍ତି ମୋ ମଦନ ମୋହନ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ଗୋ ॥

ଦେଖାଥ ଗୋ ଲଳିତେ ! ଚିତ୍ତଶେଷର ମୁଖ ମାଧୁରୀ ।

ନିକୁଞ୍ଜ ବହାସ ମୁରଲୀଧାରୀଙ୍କ ଦେଖାଥ ଗୋ ଲଳିତେ । ୧ ।

ନିକୁଞ୍ଜ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତି ପ୍ରତି କରି ଖୋଜ ଗୋ ।

କେଶେ ଗଲେ ସଜନୀ ମୋ ବ୍ରଜସୁବରଜ ଗୋ ॥

ଦେଖାଥ ଗୋ ଲଳିତେ [ଇତ୍ୟାଦି]

ଲଳିତା—ରାଧେ ! କାହର ହୁଅନା, ପୈର୍ଯ୍ୟ ଧର । ତମ ନୟନ
ସମ୍ମୁଖେ ଅମେମାନେ ଖୋଜି ଅଣି ଦେବୁଁ, ବୋଧ ହେଉଛି
ଏହି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କୁଞ୍ଜରେ ଛଦ୍ମମ କରି ଲୁଚିଥିବେ ।

ଗୀତ — ମାରୁଅ; ଅଠତାଳ ।

ପ୍ରାଣ ସଙ୍ଗିନି ରେ ତୋ ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ପସରା ।

ଏହି କୁଞ୍ଜେ ଥିବେ ପରା । ଦୋଷା ।

ଦ୍ରାଘକୁ ସନ୍ତୋଷ ଦୁରୁଁ, ନ କର ରେ ରମ୍ଭୋରୁ;

ପ୍ରସରୁଛୁ ଏ ଦଗରୁ ଓଷୀରର ଧାରା । ୧ ।

ପରହାସ ଭବି ଚିତ୍ତେ, ଲିତା ଜାଲେ ଏକାନ୍ତେ,

ଲୁଚି ରହିଥିବେ ଶଠ ଶିଖଣ୍ଡି ଝରା । ୨ ।

(ଓ କଣୋଷ୍ଠନେ, ରଜେନ୍ଦ୍ର ଦେବ)

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ଅଧୀରତା ନ ଦୋଇ ଏହିଠାରେ ଥାଅ, ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି
ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଖୋଜି ଅଣୁଚି, (ସମ୍ପ୍ରମାନଙ୍କ ପ୍ରତି) ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ହେ !
ତେମେମାନେ ରାଧାଙ୍କୁ ସାନ୍ତୁନା ଦେଇ କୁଞ୍ଜ ମଣ୍ଡନ
କରୁଥାଅ, ମୁଁ ଶଠନାଗରକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଉଛି

(ଲଳିତା ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ବିଶାଖା—ସତ୍ତ୍ୱ ! ଲଳିତା ଯିବି ଅବଶ୍ୟ ଖୋଜି ଖୋଜି ଚିତ୍ତଶୂନ୍ୟ
ଅଣିବେ । ଏବେ କୁଞ୍ଜମଣ୍ଡନ କରୁବା ଅସ ।

ସଖୀଗଣ—ହଁ ସତ୍ତ୍ୱ ! ଶୁଭ କୁଞ୍ଜ ସଜେଇବା ।

ଗୀତ — (ପୂର୍ବ ତୋଳା ବୃତ୍ତେ)

କର ଗୋ କୁଞ୍ଜ ମଣ୍ଡନ, ବଳିବେ ରାଧା ବଂଶୀ ବଦନ ଗୋ ।

ଦେଖି ତୋଷି ଦେବ ଅମ୍ଭ ମନ ସଜନି ଗୋ । ୧ ।

ଟାଣ ଗୋ ପୁଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଜଳାଅ ରତନ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟ ଗୋ,

ଗୋଲ ନେନ କର୍ମୁର ରୁଅ ସଜନି ଗୋ । ୨ ।

ଫୁଲର ଝାଲରୁ ଅଣ: ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ଫୁଲ ଭୋରଣ ଗୋ,
ଫୁଲେ ଶିକୁଳି କର ନିମ୍ନୀଣ ଗୋ । ୩ ।

ଫୁଲେ ଅଲଟ ଶୃମର ଫୁଲ ଖଟ ଦେଲି ଢିଆଁର କର ଗୋ;
ଫୁଲେ ଶେଷ ମୁଚୁଳି ଢିଆଁର ସଜନି ଗୋ ୪ ।

ଭାଙ୍ଗି ରଖ ଗୋ ତାମୁଲି, ଯହୁ କର ରାମ ପୁରାସ ଜଳ ଗୋ,
ଗୁଣ୍ଡି ରଖ ନାନାଫୁଲ ମାଲ ସଜନି ଗୋ । ୫ ।

(ବୁଜବାସୀ)

(କୁଞ୍ଜମଣ୍ଡନ କରସାର ସଖିଗଣ ରାଧାଙ୍କ କର ଧର ନେବା ଅଭିନୟ)
ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ଏହି ଫୁଲ ଖଟରେ ବସି, ଅଳି ପରା ପ୍ରାଣନାଥଙ୍କ
ଧଳେ ବିଲସିବ, ଆଉ ମନ ମାରଦେଇ ବସୁଟ କାହିଁକି ?

ରାଧା—(ଫୁଲ ଶେଷରେ ବସି ଭ୍ରମ ଫୁଟକ) ସଖିଏ ଲୋ ! ସତେ
କଣ ପ୍ରାଣବଲ୍ଲିର ମୋର ଆସିବେ, ପ୍ରତେ ଲଗ୍ ନାହିଁ ତ ?

ଇନ୍ଦୁରେଖା—ରାଧେ ! କିଛି ଭାବନା କରନା, ଅବଶ୍ୟ ଆସିବେ ।

ରାଧା—[କିଛିସଣ ଗଣ୍ଡରେ କର ଦେଇ ବସି] ସଖି ! ଇଏ କି
ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଉଛି ? ଆଉ ହୃଦୟ ନିଧି ମୋର ଆସୁଛନ୍ତି କି ?
ବିଶାଖା—(ଶବ୍ଦବାର ଅନାଇ) ଗୋ ରାଧେ ! ବୃକ୍ଷଲତାମାନଙ୍କରୁ
ଶୁଣିଲୁ ପକ୍ଷ ଝଡ଼ିବାରୁ ଏପରି ଶୁଣା ଯାଉଛି ।

ରାଧା—ସଖି ! ଏ ଝମ୍ବ ଝମ୍ବ ଶବ୍ଦ କଅଣ ପ୍ରାଣନାଥଙ୍କ ନୃପୁରଧ୍ବନି ?
ଚିତ୍ରା—ନା ଗୋ ରାଧେ ! ଏ ଝଙ୍କାରମାନଙ୍କ ମୁଖ ଧ୍ବନି ।

ରାଧା—(ନିଜେ ମେଘକୁ ଚାହିଁ ଅଧର କୁଣ୍ଡଳ କର) ସଖି ! ଏହି
ଦେଖ ରଜନିଧି ମୋର ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ—ରାଧେ ! ଏ କଳାମେଘକୁ ଦେଖୁ ତୁମି ଯାଉଛ କି ?

ରାଧା—[କୁଞ୍ଜହାରକୁ ଯାଇ] ସଖି ! ଏହି ଦେଖ, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ
ଅଙ୍ଗକାନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ରେଣା—ରାଧେ ! ପାଳିନୀ ହୋଇ ଗଲଣି କି ?

ଏ ପରା ଅକାର ରତ କାଳିନୀ ।

ରାଧା—[ବିରହୋକ୍ତଶ୍ରିତ ହୋଇ] ସଖି ! ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ମୋର ଏହି
ଆସିଲେଣି । [କୁଞ୍ଜସ୍ୱାରକୁ ଅଗ୍ରସର ଫୁଟକ ଲେଉଟି ଅସି]
ନା, ସଖି ! ରୂପରେ ମୁଁ ଭ୍ରମ ଦେଉଛି (ସ୍ମରତଃ)
ନିଷ୍ଠୁର ଅଙ୍ଗ ! ସତେ ଜୀବନଶ୍ୱେରଙ୍କ ଅଙ୍ଗସଙ୍ଗ ପାଇବୁ ?
ହାୟ ! ହାୟ !! ମନ ବିଧାତା, ଏଇଆ ପାଶ୍ଚାତ୍ତ୍ୟ ? ଆହା !
ମୁଁ କଅଣ କରିବି ? (ସଖିମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ) ସଖିଏ ଲୋ !
ଏ ଚନ୍ଦ୍ର ଆରରଣରେ କି ପ୍ରୟୋଜନ ? (ଏହା କହି ହାର
ଇତ୍ୟାଦି ବାହାର କରି ଦେବାର ଅଭିନୟ)

ଭୂଙ୍କବିଦ୍ୟା—(ସାନ୍ତୁନୀ ପୂର୍ବକ) ରାଧେ ! ଚନ୍ଦ୍ରଅଳଙ୍କାର ଚୁନି
କରନା, କାନ୍ତ ବିରାଜି ହୋଇ ବେଶଭୂଷା ତ୍ୟାଗ କରିବା
ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ରାଧା—ସଖି ! ଏ ଭୂଫଳରେ ଦରକାର ନାହିଁ, ମୋତେ ଏମାନ
ସବୁ ବିଚାରକୁ ବୋଧ ଦେଉଛି (ଏହା କହି ପୁଣିହାର ଉତ୍ସାର
ଦେବାର ଅଭିନୟ)

ରଜାଦେବୀ—ସଖି ! କିଶୋରୀ ତ ଆମର ଏପରି ଅଧୀର ଦେଇ ପଡ଼ୁ-
ଛନ୍ତି, ଆଉ କଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାଗର ଠକିଲେ ?

ସୁଦେବୀ—କେ ଜାଣିଲେ ମା ! ଦଗାଧିଆକୁ ବିଶ୍ୱାସ କଅଣ ?

ବିଶାଖା—ସଖି ! ସେମାନଙ୍କ ଅଚରଣ ଯେ ଭ୍ରମରପରି ।

ଚନ୍ଦ୍ରା—ସତ ଗୋ ବିଶାଖେ ! ସତ, ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରୁଷ ଆଉ ଭ୍ରମର ଏ
ଦୁହେଁ ଏକଜାତି ।

ରାଧା—ସତ୍ତ୍ୱ ! ମୁଁ ଜାଣିପାରୁନୁ ପ୍ରାଣନଶ୍ଚକ୍ତ ମୋର ଆତ୍ମ ବେ
କପଟ ପ୍ରେମରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି; ନଇଲେ ଏହା କାହିଁକି
ଘଟନ୍ତା ?

ଗୀତ—ତାଲ ଏକତାଳ ।

ଏ ରଜନୀ । ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ରଖିଲି କେ ସଜନି ଗୋ । ଦୋଷୀ ।

ମୁଁ ଦୁଃଖି ହୋଇଲି ଅଭାଗିନୀ, କୃଷ୍ଣ ନଇଲେ ମୋ କୁଞ୍ଜେ ପୁଣି,
ନାନାଜାତି ପୁଷ୍ପେ ଶେଷ ସଜାଇଲି କାପୁରେ ରହିଲେ ବେନୁପାଣି ॥

ଅମଳାନ ବସ୍ତ୍ର କୁଣ୍ଡ କରି, ନାନାପୁଷ୍ପ ମାଳ ଗୁନ୍ଥି କରି,
ଏ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ହୋଇଲି ବିଅର୍ଥ ନ ଅସିଲେ ମୋର ମାଳମଣି ।।

ତାମ୍ବୁଲ ଫୁଲ ଅଳାଇତରେ, ସଜାଡ଼ି ରଖିଲି ଏ ପାତ୍ରରେ,
ରୁଆ ଚନ୍ଦନ କର୍ପୁର ଗୋଳିଥିଲି ବୋଲିଥାନ୍ତି ଶ୍ୟାମଅଙ୍ଗେ ପୁଣି ॥

[୯ ଶ୍ରବନ]

ସଖି । ଦେଖ ଅକାର ପ୍ରହରକ ଯାଇ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଦୟ ହେଲେଣି,
ଆଉ ଲମ୍ପଟନାଗର ଅସିଲି ଯରି ଲଗୁନାହିଁ ।

ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ଏପରି ଉଚ୍ଛ୍ୱେଷ ହୁଅନା; ଲଳିତା ସଖି ଆସିବା
ଯାଏ ଫେରିବଣୀ ହୋଇଥାଅ, ସେ ଲମ୍ପଟଅଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ
ଯାଇଛନ୍ତି, ପରା ?

ରାଧା—ସଖି । ସେ ଟିକି ଲମ୍ପଟ, ଖଲ, ଖଣ୍ଡ, ଭଲ ଏହି ଭିନ୍ନଗୁଣକୁ
ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି । ବୋଧହେଉଛି ଅତି ଖଣ୍ଡଗୁଣରେ ମୋତେ
ଭୁଲିଗଲେ । ଅହା ! ହୃଦୟ ନିଧୁ ହେ ! (କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଫୁଟି
ହେବା ଅଭିନୟ)

ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ସନ୍ତାପ କର ବୁଆରେ ତେଜା ଦଜାଇଦେଲୁ ?
 ବରହୁଣି ! ଇଏ କି ଦଶା ତୋର, ଅବା ! (ତୋଳି-
 ଧରିବା ଅଭିନୟ)

ସଖୀଗଣ—(ଭାଟକା ହୋଇ ସାନ୍ତୁନା ପୂର୍ବକ ଅକୂଳରେ)
 ଜେମାଦେଇ ! ସତେଇ ହୁଅ ।

(ସମସ୍ତେ ତେଜା କସରୁ ଥିବା ସମୟରେ ପଛକ୍ଷେପଣ)

(ପତନିକା ।)

ଚୂଚାୟ ଅଙ୍କ ।

୧ ମ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ରଙ୍ଗକୁଞ୍ଜ ବାଗ୍ଘପଥ ।

[ଖୋଜ ଖୋଜ ଲଳିତା ପ୍ରବେଶ]

ଲଳିତା—(ସ୍ବଗତଃ) ବଙ୍କା ଆଖି ଯେ କେଉଁ ବଙ୍କା ପଥ ଦେଇ
ଯାଇଛନ୍ତି, ବଢ଼ି ସୁର କର ପାରୁନାହିଁ; କାହିଁ ? କେତେ
ଖୋଜିଲଣି; ପାଉଁ ନାହିଁ । ଆଉ କୁଅଡ଼େ ଗଲେ ?

ଗୀତ—ତାଳଝୁଲୁ ଓ ଖେମଟା ।

କାହିଁ ଗଲେ ମୂରଲୀମୁକା ।

ଯୁବତୀରସିଆ କାନ୍ଦିନୀରଙ୍କା । ଘୋଷା ।

ଗୋଷ୍ଠପୁରେ ପଶି ଗୋପୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରେ,

ଦହ ଦୁଧ ଖାଇ ଛୁଣ୍ଡାନ୍ତି ଶିକା ।

ଯମୁନାକୂଳରେ ବନ୍ଧି ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରି,

କେଳି କଦମ୍ବେ ଯେ ବାଜେ ପତାକା । ୧ ।

ପାଦ ପାଣି ବଙ୍କା ନୃପୁରୁହିଁ ବଙ୍କା;

ଚୁଲୁହିଁ ବଙ୍କା ତା ଚାହିଁବାଣି ବଙ୍କା,

ବଳିମ ଅଧରେ ମୂରଲୀ ବଜାଇ,

ଡାକୁଥାନ୍ତି ଅସ ଅସ ରାଧିକା । ୨ ।

(୯ ବନମାଳୀ ଦାସ)

ଅହା ! କଣ କରିବିତ ? କେଉଁ କୁଞ୍ଜରେ ତ ଦେଖିଲି ନାହିଁ ?
ଅଉ କଣ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ କୁଞ୍ଜକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ଯାଏଁ ଦେଖୁ [ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ତୃତୀୟ ଅଙ୍କ—୨ୟ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ବଞ୍ଚିଲ କୁଞ୍ଜ ।

(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ବଳସ୍ଥବା; ଶୈବ୍ୟା ପଦ୍ମ

ଦୁଇ ପାଖରେ ରହି ଶୂନ୍ୟର ଛାଳୁଥିବା ଅଭିନୟ ।)

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—[ବିନୟରେ] ଗୀତ ଶାଞ୍ଜିନ ସ୍ବର ।

ବହୁଦିନେ ପାଇଛି ହେ ନୀଳମଣି,

ହୃଦ ଚନ୍ଦନ ମୋହନ ଚିନ୍ତାମଣି । ୧ ।

ଭୁଜ ପାଖରେ ମାବଡ଼େ ବାଜୁଥିବି,

ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହେ ନିମିଷେ ନ ଛାଡ଼ିବି । ୨ ।

ମନେଷୁର ଚନ୍ଦ୍ର ନାଗର ଭୂମ୍ବେ ମୋର;

ଉପହାର ଦେନ ଏହି ଫୁଲଦାର । ୩ ।

ମାଗୁଛି ମାଗୁଛି; ଭୁଲିଯିବି ନାହିଁ ବନ୍ଧୁ ।

ଅଭାଗିନୀ କୁରୁପିଣୀ; ମାଗୁଛି ମାଗୁଛି । ୪ ।

ଶ୍ରୀଚରଣ ଦାସୀ ଏତେ ମାଗୁଛି ମାଗୁଛି ।

ମନେ ରଖୁଥିବି ବନ୍ଧୁ, ମାଗୁଛି ମାଗୁଛି ।

ଭୁଲିଯିବି ନାହିଁ (ବନ୍ଧୁ) । ୫ ।

(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅଲଙ୍ଘନ କରବା ଅଭିନୟ)

[ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କ ପ୍ରତି]

ଗୀତ—ଉପଶେଷ ସ୍ବର ।

ଏହି ସ୍ନେହ ସଜ୍ଜି ସବୁଦିନେ ଥାଉ ।

ମନୁ ଭୁଲିବି ନାହିଁ ନିମିଷେ ଅଉ । ୧ ।

ପ୍ରାଣପ୍ରିୟେ ମୁଁ ତୋହର ବଶାଜନ ।

ମନୁ ପାଶୋର ନ ଦେବୁ ଜୀବଧନ ।

ସୁଦୟା ଥିବ ଗୋ, ଏ ସାନ ଜନରେ ଭୋର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଚନ୍ଦ୍ରାନନେ, ସୁଦୟା ଥିବ ଗୋ । ୨ ।

ଲଳିତା—(ପ୍ରବେଶ ପୂର୍ବକ ଲଳିତା ଭୃତ୍ୟାଦିରେ ରହି ସ୍ବଗତ)

ଲମ୍ପଟ ! ତୁମ୍ଭର ଏହି ଅଚରଣ ? ଯେବେ ତୁମ୍ଭ ମନରେ

ଏପରି ଥିଲା; ତେବେ ମୋ ହାତରେ ସଙ୍କେତ ଦେଇ

ପ୍ରିୟସଖୀ କିଶୋରୀକ ମୋର କାହିଁକି କୁଞ୍ଜକୁ ଅଣାଉଥିଲ ?

(କ୍ରୋଧରେ) ଚନ୍ଦ୍ର ଜାଣିଥାଅ ଲମ୍ପଟ, ମୋ ହାତରେ ଯେ କଅଣ

ହୋଇପାରେ ତାହା ପରେ ବୁଝିବ, [ମସ୍ତକରୁ କେତଜ୍ଞା

ଦଳ ଅଣି ନେତାଞ୍ଜନ ଦ୍ବାରା କରଜ ମୁନରେ ଲେଖିବୁ

ଅଭିନୟ] ଯଥା—“ତୁମ୍ଭେ କମଳନାବି ଲଳିତା କୁଞ୍ଜରେ

ଭାସି ଲମ୍ପଟ ଭଞ୍ଜ ଭଞ୍ଜ ବେଞ୍ଚା ବଳ ନୁହେଁ” ଏହି

ହସ୍ତଲେଖାରୁ ଜାଣି ପାରିବ କି ନାହିଁ, ମୁଁ ବୃଷଭାନୁ

ରଜଜେମା ରାଧାର ପ୍ରିୟସଖୀ ଲଳିତା ।

(ପଠି ବନ୍ଦ କରି ଗବାକ୍ଷ ଦ୍ବାରେ ପିଙ୍ଗିଦେଇ ପ୍ରସ୍ଥାନ ।)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—[ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ପ୍ରତି] ପ୍ରିୟେ ! ମୋତେ ଅଶକ୍ତି ବୋଧ ହେଉଛି ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—ପ୍ରାଣେଶ୍ବର ! ଏହି ପୁଷ୍ପ ଶଯ୍ୟାରେ ସୁଖରେ ନିଦ୍ରା କର;

ବନ୍ଧୁ ! ଏ ଅଭାଗିନୀ ଚରଣ ସେବାରେ ନିୟୁକ୍ତ ହେଉ ।

କୃଷ୍ଣ—[ଶଯ୍ୟାରେ ଶୟନ କରିବା ଅଭିନୟ]

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—[ଚରଣ ମଞ୍ଚାଳିବା ଓ ଶୈବ୍ୟା ପଦ୍ମା ଗୁମର ବ୍ୟକ୍ତିନ

ପକାଉଥିବା ସମୟେ ପଛସେପଣ]

ତୃତୀୟ ଅଙ୍କ-୩ୟ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ନିରାଶ ନିକୁଞ୍ଜ ବାସ୍ତବ୍ୟ ।

ଲଳିତା—(ପ୍ରବେଶ ହୋଇ ସ୍ବଗତ) ଲମ୍ପଟ ! ତୁମ୍ଭେ ଏଡ଼େ କପଟ ?
 ଆହା ! ମୋ ପ୍ରିୟସଖୀ କିଶୋରୀ କି ଦୁଃଖ ଭୋଗୁ ନ ଥିବ ?
 ହଉ ଆଅ, ଆଅ, ରାଧା ଯେ ତୁମ୍ଭକୁ କି ଦଣ୍ଡବଧାନ
 କରିବ, ପରେ ଜାଣିବ, ରହ ରହ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ସଙ୍ଗେ କ୍ଷୀଡ଼ା
 କରିବାର ଚେତନା ଯେ । (ଏହା କହି ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ତୃତୀୟ ଅଙ୍କ—୪ର୍ଥ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ନିରାଶ ନିକୁଞ୍ଜ ।

[ଶ୍ରୀମତୀ ପୁଷ୍ପାମ୍ବରୀଙ୍କର ଗଣ୍ଡରେ ବର ଦେଇ ବସିଥିବା
 ସଖୀମାନେ ସାନ୍ତୁନା ଦେଉଥିବା]

ରାଧା—[ଅକୁଳରେ] ସଖୀ ! ତାହୁଁ ଚହଁ ତ ଆସି ରାତି ଦଶଘଡ଼ି
 ହେଲଣି, କାହିଁ ? ଲମ୍ପଟ ନାଗରଜର ତ ଚନ୍ଦ୍ର ଖବର
 ନାହିଁ, ବୁଥାରେ କାହିଁକି ଏତେ ସଜସାଜ କଲ ? ମୁଁ
 ଅଭାଗିନୀ କାହିଁକି କୁଞ୍ଜକୁ ଆସୁଥିଲି ? ଛି, ଧକ୍, ଏ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ
 ଜୀବନ ।

କ୍ଷୀମା—ବିଷାଦିନ ! ଅନୁମାନଙ୍କର ଦୋଷ କଅଣ ? ତମ ପ୍ରତିତ
 ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଏ ଅବତାର କଲେ, ଆମେ କଅଣ କରିବୁ ?

ରାଧା—କ୍ଷୀମାଣେ ! ମୁଁ ତମମାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଉ ନାହିଁ ତ ।
 ଯଦି ମୋର ବରମର ଦୋଷା ସତ୍ତ୍ୱିଏ ଲେ । ଲମ୍ପଟମୋହନଙ୍କ
 ଚିତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରା ପଡ଼ିଲଣି ।

(ଗୀତ)

ମୋହନ ଶୁଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରା ପଡ଼ିଲୁ ମା । ଘୋଷା ।

ଅପାର ରଜନୀ ହେଲରେ ସଜନୀ ପ୍ରାଚୀବଧୂକୁ ବଧୂରୁମିଲୁ ମା । ୧ ।

କ ଯୋଗରେ ଅଜ ସାଜିଥିଲୁ ସଜ କାନନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦଣ୍ଡା ଘଟିଲୁ ମା । ୨ ।

ତୋଳ ଦେ ମୋ ଚନ୍ଦ୍ର ପୁରୁଲୁ ସକଳ ନିକୃଞ୍ଜ ଭାଗ୍ୟଭୋଗ ଅଶ୍ଳିଲୁ ମା । ୩ ।

ପରପୀରଭକି ପୁରୁଷ ଜାତିକି ପରତେ କଲୁ ଫଳ ମିଳିଲୁ ମା । ୪ ।

(୪ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ)

ଚଣା — ରାଧେ ! ତୁମର ଯଦି କୃଷ୍ଣକଫୁଲରୁ ମଧୁପାନ କରୁଥାଏ,

ଅଉ କଣ ସେ ତେତେବେଳେ ପଦ୍ମନାଭି ମନେ କରେ ?

ଯାତ ତମ ବର୍ମରେ ଥିଲୁ, ଅଉ ଉକୃଷ୍ଣିତା ହେଲେ କଣ

ହେବ ?

(ଗୀତ ଗାଉ ଗାର ଲଳିତା ପ୍ରବେଶ)

(ଗୀତ) ମାରୁଅ, ଅଠତାଳୀ ।

ନାନାକୁଞ୍ଜେ ଗଲି ଧାରୀ, କାହିଁ ନ ପାଇଲୁ ରାଧେ ମ ରଲ୍ଲଧରା ।

[ପଦ]

ଶେଷେ ଚନ୍ଦ୍ର ବଳି କୁଞ୍ଜ ମଧ୍ୟରେ ରସିକରାଜ,

ଦେଖିଲୁ ପଲଙ୍କ ପରେ ଦିଅନ୍ତି ତୋରା । ୧ ।

କରଜେ ନେତ୍ରାଞ୍ଜନରେ, ଲେଖୁ କେତକୀ ଦଳରେ,

ଗବାକ୍ଷମାର୍ଗରେ ଫିଙ୍ଗି ଅସଲ ଭରା । ୨ ।

(୪ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ଦାସ)

ରାଧା — ଲଳିତେ ! କଣ କହୁଛ ? ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଚନ୍ଦ୍ରବଳ

କୁଞ୍ଜରେ ? ଧୂବ ଏ ଜୀବନ, [ଅକୁଳରେ] ସଖି ! କରମୀ

ଫଳ ପାଇଲୁ; ଲଳିତେ ! ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଅଉ ଗୁହଁ ବାର

ଉଚିତ ନୁହେ । ଛାଡ଼ି; ସେ କପଟଅଙ୍କ ନା । ଅଉ ଧରନା,

ଲଳିତା—ରାଧେ ! ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଯାହା ଖୋଜିଛି ମୋ ମନ ଜାଣେ ।
ଏବେ ମୋ କଥା ମାନ ବଳପ୍ରସ୍ତ କଠିନା ହୁଅ । ସେ ଉପ-
ସ୍ଥିତ ଶାସ୍ତି ଭୋଗନ୍ତୁ ।

ରାଧା—ଲଳିତେ ! ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ସାବଧାନ ତ ଜାଣ । ସେ ତ ପ୍ରେମିକା
ନୁହେ, ସେ ତ କାମ ଉନ୍ମାଦିନୀ କୃଷ୍ଣ ପରା ସୁକୁମାର ମୁରଦ
ତା ସହିତ ସେତେବେଳେ କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥିବେ, ସିଏ ତ
ଲମଣି କୋମଳ ଅଙ୍ଗକୁ ନାରଖାର କରି ପକାଉଥିବ ।
ହା ! ମୁଁ ସେ ବିଲକ୍ଷଣ ଚନ୍ଦ୍ରମାନ ବସର ଦେଖୁଛି,
ମୋ ଦେହର ସହିବ ନାହିଁ; ସଖି ! ନା, ଲଳିତେ ! ମୁଁ
ଅଭୁ ସେ ଇନ୍ଦ୍ରମାଳମଣି ଅଙ୍ଗରେ ଅଲକ୍ଷଣଦାନ ଦେଖୁବି
ନାହିଁ ।

ଗୀତ—ରଣପୁରରାସ ସ୍ଵର ।
ମର୍କତ ବଳୟ, ସଞ୍ଚା ଦେବ ଜାଣି,
ଗାଡ଼େ ନ ଭଞ୍ଜଇ ମୁହିଁ ।
ସେ କୋମଳ ତନୁ, ବି ବ୍ୟଥା ଲଭିବ,
ଦନ୍ତ ନଖ ଯତ ସହ ଗୋ ।
ଅଗୋ ପରାଶସଜିନି !
ସେ ତ ମହା କାମ ଉନ୍ମାଦିନୀ ଗୋ । ୧ ।

(ବ୍ରଜବାସୀ)

ସଖି ! ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେଉଁ ପୀତବସ୍ତ୍ର ପିନ୍ଧିଥିଲେ ସିଏ ତ ମଳିନ
ହୋଇ ଯାଇଥିବ, ସଖାମାନେ ଦେଖିଲେ ତ ପରହାସ
କରିବେ । ଅଭୁ ଇନ୍ଦ୍ର ମାଳମଣି କବାଟ ତୁଲ୍ୟ ଦକ୍ଷରେ ତ
ଅର୍ଦ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରାକୃତି ନଖଯତ ଦେଖିଲେ ସଖାମାନେ ତାଳିମାର
ହସିବେ ? ସଖି ! ଘନସୁନ୍ଦରଙ୍କ ଅଧରତ ଅଭୁ ପକ୍ଷୁ ବମ୍ବୁପଲ
ପରି ସୁନ୍ଦର ଦଶୁ ନ ଥିବ, ନା ସଖି ! ମୁଁ ଅଭୁ ସେ କପ-
ଟି ଅଙ୍କ ମୁଖ ଅବଲୋକନ କରିବି ନାହିଁ ।

ବିଶାଖା—ରାଧେ ! ଯାହା ତ ଦେବାର ଦେଲଣି, ଏବେ ରହିବ
ଅସି ଶେଷ ଦେଲ, ଆଉ କି ବରୁର କହିଲ ?

ରାଧା—ସଖି ! ଆଉ ବରୁର କଣ ? ଏ ବାସି ଶେଷରେ ଦରକାର
ନାହିଁ, ଚାଲ ଆଉ କି ସୁଖ ଅଛି ଯେ; ସବୁ ସୁଖ ସରିଲାଣି,
ଚାଲ ଏ କୁଞ୍ଜ ସାଜସଜ୍ଜା ଭାଙ୍ଗ । ଅଭିସାର କରିବାର ଫଳ
ମୁଁ ପାଇ ସାରିଲଣି ।

ଗୀତ । କଳାରୂପ କାଳ ଦେଲାଣି—ରୂତ୍ତେ ।

ହୃଦୟ ମୋ ଦେଉଛୁ ହାଣି

ଅଭିସାର ଫଳ ନିଲାଣି ରେ, ପ୍ରାଣମିତ ।

(ଘୋଷା)

ଭାଙ୍ଗ ଏ କୁଞ୍ଜ ମଣ୍ଡନ, ଫିଙ୍ଗ ଏ ଗଜ ଚନ୍ଦନ,
ଏ ବିରଥମାନ, ଫିଙ୍ଗିଦିଅ ଏ ପକର ପାଣିରେ ପ୍ରାଣମିତଣି ।

(ବ୍ରଜବାସୀ)

(ଅଭିଶପ୍ତ ଅକୁଳିତା ହୋଇ ଅସ୍ତ୍ରମୁଞ୍ଚନ ପୂର୍ବକ)

ସଖି ! ଏ ଫୁଲଦାର ଆଉ କଣ ଦେବ; ଫିଙ୍ଗିଦିଅ ? ଏ
ଫୁଲଶେଷରେ ଆଉ ଦରକାର ନାହିଁ, ଯୁକ୍ତ ଉଠାଅ,
ଏ ଫୁଲ ଚାଲୁଥା ଭାଙ୍ଗିଦିଅ, ଏ ଫୁଲ ତୋରଣା ଛୁଣାଇ
ଦିଅ, ଆଜି ରାଧାର ଏହି ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଶୁଣ । ସେ ଧୂଟ
ଲକ୍ଷ୍ମଣକୁ ଆଉ ଦିନେ ଦେଲେ ବିଶ୍ୱାସ ଯିବ ନାହିଁ ।
ସମସ୍ତ ସଖିମାନେ ମନେ ରଖୁଥାଅ ! ଯେପରି କି ଏହା
ଅନ୍ୟଥା ନୁହେଁ, ସାବଧାନ ! ସାବଧାନ ! ! ଏବେ ସମସ୍ତେ
ମୋ ସଙ୍ଗରେ ଆସ (ଶ୍ରୀ ରାଧା କୁଞ୍ଜ ସାଜସଜ୍ଜା ମାନ ଛାଡ଼ି
ଭିନ୍ନ କରି କ୍ରୋଧ ହୋଇ ବ୍ୟଗ୍ରଗତିରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ ଓ
ସଖିମାନେ ପଛେ ପଛେ ପ୍ରସ୍ଥାନ)

ତୃତୀୟ ଅଙ୍କ—୫ମ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ବଞ୍ଚୁଳ କୁଞ୍ଜ ।

(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ; ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଶଯ୍ୟାଶାୟିନୀ)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—(କୋକିଳାଦି ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମଧୁରସ୍ବନ ଶ୍ରବଣ କର,

ଶଯ୍ୟାଉତ୍ଥାନ ପୂର୍ବକ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀଙ୍କ ପ୍ରତି) ପ୍ରିୟେ !

ଉଠ, ନିଶୀ ପ୍ରଭାତ ଦେଲଣି; ମୁଁ ବିଦାୟ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—(ଉଠି ଚକ୍ଷୁ ମଳକର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଅଲିଙ୍ଗନ ଦ୍ବାରା)

ପ୍ରାଣେଶ୍ବର ! ଏ ଅଭାଗିନୀର ଗୁଣଗୁଣାଠାରେ ବିଦାୟ ଦେଉଛି ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ନାଥ ! ଚିତ୍ତ ଶୟନ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ହୁଏ । ଆଜି ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ପକ୍ଷୀ ଏହି କୁପାଦୁଷ୍ଠି ଆଉଟ ?

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—ହଁ ସଖି ! ତୁମ୍ଭ ପ୍ରୀତିରେ ମୁଁ ସର୍ବଦା ରୁଗା ଅଟେ । ତୁମ୍ଭ ଗାଢ଼ ଅନୁରାଗକୁ ଜୀବନରେ କେତେମାତ୍ର ଭୁଲିପାରିବି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏ ସାମାଜିକତାରେ ଏହି ଦୟା ଆଉଟ (ଅଲିଙ୍ଗନର ଅଭିନୟ)

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ—ନୀଳମଣି ! ଏ ଦାସୀ ବିଦାୟ ଦେଉଛି, ଅପରାଧ କ୍ଷମା କରବେ ।

(ସମ୍ବିମାନଙ୍କୁ ଚାହିଁ) ସଖି ଶିବିବ୍ୟସ, ପଦେ ! ଅସ୍ବ ଗୁଡ଼କୁ ଯିବା [ଏହା କହି ସଖୀ ଦ୍ରୁପଦଙ୍କୁ ଘେନି ପ୍ରସ୍ଥାନ]

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ—[ଗବାକ୍ଷଦ୍ବାରକୁ ଚାହିଁ ସ୍ବଗତଃ] ଇଏ କଅଣ !

(ଅସ୍ବର୍ଥ୍ୟରେ ପଡ଼ିକା ଗୋଟାଇ) ଏ ତ ଲଳିତା ଦାତ ଅକ୍ଷର, ଅହଃ ମୁଁ କି ମନ ବିଚାର କଲି ? ଅଶଙ୍କା ମନେ ଭଞ୍ଜନ ଗଢ଼ରେ ପ୍ରସ୍ଥାନ ।

ତୃତୀୟ ଅଙ୍କ—୨ ଷ୍ଟ ଗର୍ଭାଙ୍କ ।

ଦୃଶ୍ୟ—ନିଭୁତ ନିକୁଞ୍ଜ ବାହାପଥ ।

(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅକୁଳରେ ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ପ୍ରବେଶ)

କୀର୍ତ୍ତନ ସ୍ଵର ।

କ କଲି କ କଲି ଅହା ପରାଶରାସକି ।

ପରାଶରାସ ମୋର ନବନକିଶୋରକି । ପଦ ।

ସକେତ ମୁଁ ଦେଇଥିଲି ନିଭୁତ ନିକୁଞ୍ଜକୁ ।

ଆଜିମାନେ କହୁଅଛନ୍ତି ତମା ବାନ୍ଧୁ ଚପଳକୁ ।

ମାନନା ତ ହୋଇ ତଳ ଯାଇଥିବ ମୋରେ ।

କି ବୋଲି ମୁଁ ଜଣାଇବି ଧନା ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀମୁରେ । ୧ ।

କି ବୁଦ୍ଧି କଲି ମୁଁ (ଲବଣ୍ୟନୟନି ତେଜ କି ବୁଦ୍ଧି କଲି)

[ବ୍ରଜବାସୀ]

(ଏହି ପଦ ଗାନ କରି ଯାଉ ଯାଉ ତମକିପଡ଼ି ଅସ୍ପର୍ଶ୍ୟରେ ମୁଁ)

ଅହା ! ଏହି ତ ଫୁଲଦାର ଗୁଡ଼ିକ ଏଇଠି ଶୁଭଖାର ହୋଇ

ପଡ଼ିଛି, (ପୁନଶ୍ଚ ପାହୁଣ୍ଡେ) ଅହା ! ଏହି ତାମୁଳ, ଚନ୍ଦନ

ସବୁ ଏଠାରେ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ପ୍ରିୟା ମୋର ଗୁଲି ଯାଇଛି,

ଏବେ ମୁଁ କି ଉପାୟ କରିବି ? (କିଛିକ୍ଷଣ ମସ୍ତକରେ କରି

ଦେଇ ବସି) ଏବେ ଯାଏଁ, ପ୍ରାଣପ୍ରିୟାର ବାଉଁଶ ଖବର

(ଏହି ସମୟରେ ସଖିଗଣ ନାଚ ନାଚ ଭଲ ପୁଷ୍ପକ

ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ପ୍ରବେଶ)

ଗୀତ—ତାଳ କର୍ତ୍ତାଳ ।

ଶ୍ୟାମ ହେ, କାହିଁକି ଅଜ ଏ ବିରସ ବିରସ ବିରସ । ଘୋଷା ।

ଫୁଟା କଞ୍ଜର ଶିଶୁ ଛଟା ରୂପ ମଧୁର,

ଯେ ଡାଳିଛି ସେ ସରସ ସରସ ସରସ । ୧ ।

ଝଲରେ ଝଲମଲ, ଲଳିତ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର,

ବଳିଛି ବେଶ ନରସ ନରସ ନରସ । ୨ ।

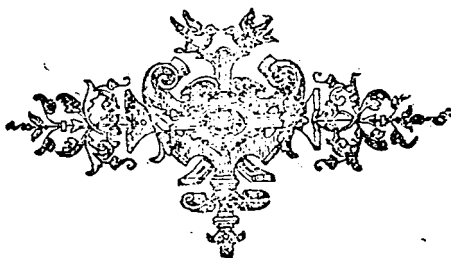
ଯାଉ ଉଣା ତୁମ୍ଭର, ଥାଉ ଏ ପରକାର;

ଦାଉ କାର ସେ ନ ରସ ନ ରସ ନ ରସ । ୩ ।

(ବନମାଳୀ)

ଯବନିକା ପତନ ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତର ଅନ୍ତେ ବିରହମାନ ଲଳା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ବାବାଜି ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଦାସଙ୍କ କୃତ ନାଟକାବଳି ଯାହାକି ମୋହନ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଅଭିନୟ କରି ସବ୍ୟସାଧାରଣଙ୍କୁ ଦେଖାଇ-
ଛନ୍ତି ଓ ଦେଖାଇଛନ୍ତି, ସେ ସମସ୍ତ ନାଟକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି ।
କଟକ ବାଲୁବଜାର ଦାଶରଥ ପୁସ୍ତକାଳୟରେ ତତ୍ତ୍ୱ କଲେ ମାରିବେ ।

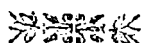
ବୃହତ୍ ମାନଭଞ୍ଜନ ନାଟକ ଟ ୦ ୫

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ଜନ୍ମଲଳା ନାଟକ	ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୩
,, ପ୍ରଥମ ଟ ୦ ୧	କଶୋରଚନ୍ଦ୍ର ନାଟକ ଟ ୦ ୩
,, ଦ୍ୱିତୀୟ ଟ ୦ ୧	ନିରଞ୍ଜନଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୩
,, ବାଲ୍ୟଲଳା ୧ମ ଟ ୦ ୧	ବିଦଗ୍ଧବିଳାସ ନାଟକ ଟ ୦ ୧
,, ,, ୨ୟ ଟ ୦ ୧	ସତ୍ୟପ୍ରସା ନାଟକ ଟ ୦ ୩
,, ପୌରାଣିକଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୩	ବନ୍ଧୁବରଣ ନାଟକ ଟ ୦ ୧
ବସନ୍ତ ଉତ୍ସବ ନାଟକ ଟ ୦ ୩	ମିଳନମାଧୁରୀ ନାଟ ଟ ୦ ୩
ବିରହମାନ ନାଟକ ଟ ୦ ୧	ଶ୍ରୀରାଧାପ୍ରେମଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୧
ଦୁର୍ଜୟମାନ ନାଟକ ଟ ୦ ୧	ଗୋଷ୍ଠବିହାର ନାଟକ ଟ ୦ ୩
ମାନଭଞ୍ଜନ ନାଟକ ଟ ୦ ୧	ବୃନ୍ଦାବନୀ ଶାର୍ଦୂଳ ୧ମ ଟ ୦ ୩
ସାରଦାୟ ରସଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୧	,, ୨ୟ ଟ ୦ ୩
ଦୋଳଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୩	,, ୩ୟ ଟ ୦ ୩
କାଳୀୟଦମନ ନାଟକ ଟ ୦ ୧	,, ୪ର୍ଥ ଟ ୦ ୩
କୃଷ୍ଣକାଳୀ ନାଟକ ଟ ୦ ୩	ସଙ୍ଗୀତ ମୋହନବଂଶୀ ୧ମ ଟ ୦ ୩
ବସନ୍ତଲଳା ନାଟକ ଟ ୦ ୧	,, ୨ୟ ଟ ୦ ୩
ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ନାଟକ ଟ ୦ ୧	,, ୩ୟ ଟ ୦ ୩
କଳଙ୍କଭଞ୍ଜନ ନାଟକ ଟ ୦ ୧	,, ୪ର୍ଥ ଟ ୦ ୩
ରାଜରାଜା ନାଟକ ଟ ୦ ୩	ସଙ୍ଗୀତସୁଧା ଦାସ) ଟ ୦ ୧

କବି ବିଶ୍ୱନାଥ କୃତ ବିଚିତ୍ର ମହାଭାରତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣସ୍ତ
ବନ୍ଧୁ ସହ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୫୫, ପୁଲେ ୩୫ ରେ ମିଳିବ ।
ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣ ଅଭ୍ୟାସ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୪୯ ପୁଲେ ଟ ୩୯ ମାତ୍ର ।

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ— { ଦାଶରଥ ପୁସ୍ତକାଳୟ, ବାଲୁବଜାର,
ପୋଃ ଅଃ ଶ୍ରୀମନ୍ତବିଳାସ, କଟକ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ଏକତ୍ରାସ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗୁରାଙ୍ଗୋବନ୍ଦ ଚଣ୍ଡୋଶ୍ରୀର ଉକ୍ତଗୁଡ଼ିକ
କଟାଯିବୁଁ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ନାଟକମାନ ଅମ୍ଭର ବାଲ୍ୟବନ୍ଧବସ୍ତୁ
ଦି ଶେଷ ପ୍ରସ୍ତୁତକଲମ୍ବରେ ଯେପରିପେକ୍ଷ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।

ବସନ୍ତଲୀଳା ନାଟକ	ଟ ୦ ।	ନିରହମାନ ନାଟକ	ଟ ୦ ।
ବେଢ଼ିରାସ ନାଟକ	ଟ ୦ ।	ଦୁର୍ଗ୍ଗସୁମାନ ନାଟକ	ଟ ୦ ।
ମାନମେଳନ ନାଟକ	ଟ ୦ ୩	ମାନଭଞ୍ଜନ ନାଟକ	ଟ ୦ ।
ବିକ୍ରୋଧମେଳନ ନାଟକ	ଟ ୦ ୩	ବନ୍ଦୀବଳୀବିଳାସନାଟକ	ଟ ୦ ୩
କଟୋରରାସ ନାଟକ	ଟ ୦ ୪	ବାଲ୍ୟଲୀଳା ନାଟକ	ଟ ୦ ୨
ଗାଢ଼ିଗୋବିନ୍ଦ ନାଟକ	ଟ ୦ ।	ଗୋବୁଲୀଳା ନାଟକ	ଟ ୦ ।
ବଦନଲୀଳା ନାଟକ	ଟ ୦ ।	କଳକଭଞ୍ଜନ ନାଟକ	ଟ ୦ ।
ଲିଙ୍ଗଲୀଳା ନାଟକ	ଟ ୦ ୨ ୩	କୃଷ୍ଣକାଳୀ ନାଟକ	ଟ ୦ ୩
ସଙ୍ଗପରାଧା ନାଟକ	ଟ ୦ ୩	କଳୀସୁଦମନ ନାଟକ	ଟ ୦ ୨
ସ୍ଵପାଞ୍ଚେମଲୀଳାନାଟକ	ଟ ୦ ।	ବସୁନ୍ଧରଣୀ ନାଟକ	ଟ ୦ ।
ରଞ୍ଜିତକା ନାଟକ	ଟ ୦ ୩	ବସନ୍ତଭଞ୍ଜନ ନାଟକ	ଟ ୦ ୩
ଭ୍ରତଲୀଳା ନାଟକ	ଟ ୦ ।		
ଗୋପାଳନଳିନୀନାଟକ	ଟ ୦ ।		

ବୃହତ୍ ମାନଭଞ୍ଜନ ନାଟକ ଟ ୦ ୨

ଦାଶରଥ ପୁସ୍ତକାଳୟ
ପୋ: ଅ: ଗୁମନାଗୋବିନ୍ଦ
ବାଲ୍ୟବନ୍ଧବ—ବଟକ

ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥ ଦାସ
ସୋପାନଗଡ଼